

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 1 2025 Årg. 89

INNEHÅLL

Redaktionellt.....	1
Hesekiels tempel, Hes 40–48. Ola Österbacka	2
Drömmen om ett tredje tempel i Jerusalem. SE	10
Augsburgska bekännelsen art. VII och kyrkogemenskap. Lars Borgström	15
Guds stora kärlek och människors upproriskhet. SE	20
<i>Frågor och svar:</i>	
Vilken framtid har den här världen?	29
Judendom och kristendom – några huvudskillnader	31
<i>Utblick över samtiden:</i>	
Akademi för ledarskap och teologi i djup kris. Lars Borgström	34
Vilken evolution finns det vetenskapligt stöd för	37
Angeppen på konfessionella friskolor	41

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Ingvar Adriansson

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktion är Stiftelsens styrelse: Tor Jakob Welde (ordf, Nesttun), Seth Erlandsson (vice ordf, Västerås), Ingvar Adriansson (verks.ledare, Värnamo), Ola Österbacka (sekr, Vasa), Lars Borgström (Uppsala), Thomas Erlandsson (kassaförvaltare, Svärtinge), samt för Lay-out mm Kjell Petter Bakken (Hafirsfjord).

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra porto- och emballagekostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är inom Sverige 60 kr och utanför Sverige 110 kr.

Prenumerationer och gåvor betalas enligt något av följande alternativ:

Inom Sverige:

Bankgiro 251-4701

Swish 123 626 9633

Handelsbanken, clearing: 6806, kontonummer: 305 320 718

Utanför Sverige används eurobetalning:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718, BIC/SWIFT: HANDSESS

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, SE-722 26 Västerås

E-post: seth.erlandsson@biblicum.se

Tidskriftens expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, SE-341 36 Ljungby

Webbplats: www.biblicum.se; webbutik: forlag.biblicum.se

Beställningar även per e-post: biblicum@biblicum.se

Verksamhetsledare: Ingvar Adriansson, tfn +46 70 393 8127

Förlagssekreterare; Elaine Svensson; förlagsassistent: Johanna Adriansson

Personliga e-postadresser (även styrelsen): foramn.efternamn@biblicum.se

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

1/2025

REDAKTIONELLT

Varmt välkomna till en ny årgång av tidskriften *Biblicum*! Vi hoppas detta nummer ska vara lärorikt. Det vill särskilt lyfta fram vad som är biblisk tro i anslutning till många missuppfattningar om vad Bibeln verkligen lär. Det gäller bl a skillnaden mellan gamla och nya förbundet och hur de båda förbunden förhåller sig till varandra. Hur ska t ex Bibelns profetior om det jordiska Jerusalem förstås? Vad menas med att det sanna Jerusalem kommer ned från himmelen? Hur ska vi förstå Hesekiels profetiska syn i Hes 40–48 om ett nytt tempel? Menas att ett nytt jordiskt tempel ska byggas och att gamla förbundets offergudstjänst ska återupptas? Ytterligare en fråga att begrunda: Varför blev Jesus så hatad när han sa: ”Riv ner det här templet, så ska jag resa upp det på tre dagar”?

En överväldigande majoritet i länder som har räknats som kristna förnekar att Jesus inte bara är en människa utan också Guds Son. Hur kan det komma sig? Går det att bortklara hans gudomliga gärningar som skedde inför så många vittnen? Vad grundar sig egentligen motståndet på? Och varför förnekar man den viktigaste gärningen av dem alla, att Jesus har besekrat döden för vår räkning? Borde inte denna gärning vara ett stort glädjeämne för oss i denna dödens och lidandets värld? Kan det ha att göra med vårt syndafördärv? Besannas Bibelns ord att ”från människornas hjärtan kommer de onda tankarna” och att ”hela världen är i den ondes våld”? Vi hoppas med detta nummer bidra med svar på bl a dessa frågor.

Ett stort troshinder, inte minst för skolungdom men också för andra, är den form av evolutionism som vi ständigt matas med. Artikeln ”Vilken evolution finns det vetenskapligt stöd för?” belyser ämnet. Debattartikeln ”Angreppen på konfessionella skolor” visar vilken press kristna elever, föräldrar och lärare utsätts för.

Red.

Hesekiels tempel, Hes 40–48¹

av Ola Österbacka

Profeten Hesekiel

Profeten Hesekiel var verksam drygt 100 år efter att Nordriket Israel hade gått under. Under den tiden var Babylonien Judarikets stora fiende och judar fördes i fångenskap i tre omgångar.

Hesekiel fördes till Babel i den andra deportationen, 597 f Kr. År 587 intas Jerusalem av Babyloniens kung Nebukadnessar och templet och staden raseras.

Hesekiel levde i Tel Abib vid floden Kebar, en biflod till Eufrat. Han var verksam som profet i 22 år bland de deporterade i Babel, från sommaren 593 till 571. Han var en sträng domspredikant, men han var också en mild rådgivare och bekännare. Hans bok är en blandning av poetisk, konstnärlig skildring och berättande prosa. Han ger en levande framställning med bilder och symbolhandlingar. Boken har många likheter med Uppenbarelsboken. Vi finner paralleller till NT också i Jesu liknelser och i Petrus syn i Apg 10.

Fram till 587 förkunnar Hesekiel dom över Guds obotfärdiga folk, vilken har lett till exilen i Babel och som ska leda till att Jerusalem och dess sköna tempel förstörs. Han varnar folket för det falska hoppet att Jerusalem inte kan gå under. Han profeterar också mot en rad hedna-folk. Syftet är att väcka ånger och lydnad för Herren.

I kapitel 33 inleds en dramatisk förändring av budskapet. Där berättas om hur en flykting kom med budet att Jerusalem hade fallit. Staden föll i juni-juli 587 (Jeremia 39 och 52; 2 Kung 25). Från det började Hesekiel förkunna att Gud ska förbarma sig över sitt folk. Han ska själv söka upp de förlorade fåren och ta sig an dem. Han ska samla sitt folk från alla länder och föra dem till deras land. Han ska frälsa dem från deras orenhet, ge dem ett nytt hjärta och låta sin Ande komma in i dem. Han betonar vikten av att hålla fast vid Guds ord.

Det här budskapet handlar inte bara om att folket ska få återvända

1 Förkortad version av föredrag på Biblicums onlinekurs 28 september 2024.

till sitt land, som också Jeremia tydligt har signalerat. Det handlar också om en förändring som gäller hjärtat.

Jag ska stänka rent vatten på er så att ni blir rena. Jag ska rena er från all er orenhet och från alla era avgudar. Jag ska ge er ett nytt hjärta och låta en ny ande komma in i er. Jag ska ta bort stenhjärtat ur er kropp och ge er ett hjärta av kött. Jag ska låta min Ande komma in i er och göra så att ni vandrar efter mina stadgar och håller mina lagar och följer dem (Hes 36:25–27).

I Hes 34:15f beskrivs Herren som herden som tar sig an sitt folk, i motsats till judarnas ledare:

Jag ska själv föra mina får i bet och låta dem vila sig, säger Herren Gud. De förlorade ska jag söka upp, de som gått vilse ska jag föra tillbaka, de sårade ska jag förbinda, och de svaga ska jag stärka. Men de feta och de starka ska jag förgöra. Jag ska ta hand om dem med rättvisa.

Det här fullbordas i det nya förbundet. Jesus anknuter direkt till det här när han talar om sig själv som Den gode herden (Joh 10). Det här ska vi hålla i minnet när vi nu går till Hesekiels profetia om templet.

De två templen

Tabernaklet som byggdes vid Sinai enligt Guds noggranna anvisningar var förebilden för templet i Jerusalem. Det första templet byggdes av Salomo åren 966–959 f Kr. Det förstördes i grunden år 587.

Det andra templet var *Serubbabels tempel*, som blev färdigt 516 f Kr. Det byggdes senare ut till *Herodes tempel*, som blev färdigt 64 e Kr, bara några få år innan det förstördes av romarna år 70.

Mellan de båda templen kommer Hesekiels tempelritning, som aldrig har förverkligats. Man kunde ju tänka att det andra templet skulle ha följt ritningarna, men så blev det inte.

Den stora frågan är om beskrivningen av templet ska ses som en profetia om något som ska hända i vår fysiska verklighet, eller om det är en symbolisk profetia. Några tror att ett tredje tempel ska byggas i Jerusalem. Låt oss se på de två templen som har funnits i Jerusalem och på Hesekiels beskrivning.

I 1 Krön 28 ger David noggranna instruktioner för det tempel som hans son Salomo ska bygga i Jerusalem. Han ger uttryckligen ritningar för det (en mönsterbild) som han fått genom Anden (v 11). För varje kärl till tjänstgöringen gav han exakt vikt i guld, likaså för ljusstakarna och skådebrödsborden, gafflarna, skålarna och kannorna. David berättar för sin son Salomo (v 19):

Allt detta har Herren visat mig genom en skrift av sin hand, allt som ska utföras enligt mönsterbilden.

I 1 Kung 6 och 2 Krön 3 berättas om hur Salomo uppförde templet på Moria berg, där Herren hade uppenbarat sig för David, och där Abraham hade fått i uppgift att offra sin son Isak. Det blev ett fantastiskt tempel. Det här sköna templet blev förstört år 587 f Kr. Platsen låg sedan öde i 50 år.

Tack vare perserkungen Koresh' edikt år 539 (Esra 1) började fursten Serubbabel (sonson till kung Jojakin, eller Jekonja, som blev bortförd till Babel och juridisk förfader till Jesus) lägga grunden till det andra templet år 536 f Kr. Det blev många problem och arbetet återupptogs först 520 f Kr. Det stod klart fyra år senare, den 12 mars 516 f Kr. Det var ungefär 70 år efter förstörelsen av Salomos tempel.

Serubbabels tempel byggdes efter samma modell som Salomos tempel men det var inte alls lika fint och härligt.

År 20 f Kr inledde Herodes den store en renovering som pågick ännu 46 år efteråt, enligt Joh 2:20. Därför brukar man kalla det andra templet Herodes' tempel. Tyvärr gick det lika illa för det här templet. Det förstördes år 70 efter en flera månader lång belägring under den romerska härföraren Titus, sedermera kejsare. Det är den förstörelsen som Jesus förutsäger i sitt eskatologiska tal (Matt 24:2): "Allt ska rivas ner."

Hesekiels tempel

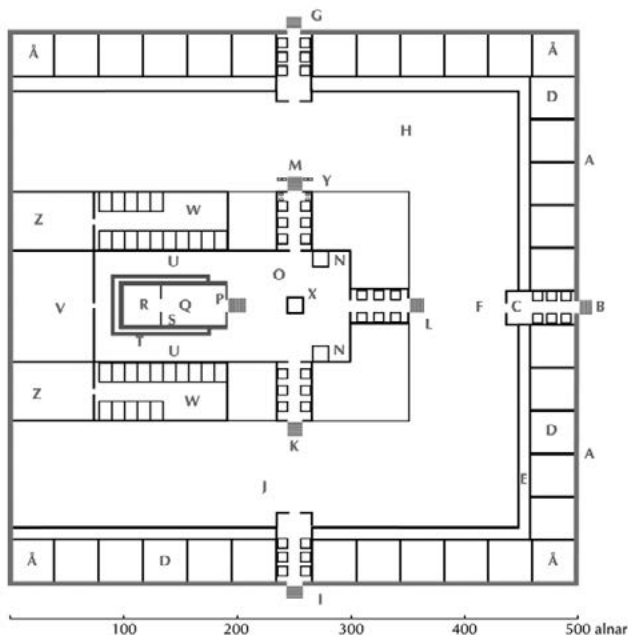
Hesekiel berättar att Herrens hand kom över honom "i det tjugofemte året av vår fångenskap, vid årets början, på tionde dagen i månaden" (40:1), vilket då bör vara den 10 april 573 f Kr. Hesekiel fördes till Israels land, till ett högt berg. Det står att det här skedde "i syner från Gud". Här är en tydlig parallell till hur Johannes kom "i Anden", och hur han då fick se märkliga syner. Det ger en fingervisning att vi inte ska ta texten som en ritning som ska förverkligas fysiskt en gång.

De detaljerade beskrivningarna gör det möjligt att rita upp hur templet såg ut. Illustrationen är ett försök med hjälp av Concordia Self-Study Bible. Det är ändå inte lätt att tolka alla detaljer, och en svårighet finns i olikheter mellan den hebreiska texten och Septuaginta (LXX). Detaljerna i beskrivningarna är ändå inte det väsentliga. Vi ska återkomma till det väsentliga senare, men låt oss nu en stund dyka ner i detaljerna.

En man som såg ut att vara av koppar utförde mätningen av templet som Hesekiel såg. Han hade ett snöre av linne i sin hand och en mät-

Hesekiels tempel, kap. 40–43, 46

- A Muren, 40:5, 16–20
- B Östra porten, 40:6–14, 16
- C Portens förhus, 40:8
- D Yttre förgården, 40:17
- E Stengolv, 40:17
- F Inre förgården, 40:19
- G Norra porten, 40:22–22
- H Inre förgården, 40:23
- I Södra porten, 40:24–26
- J Södra inre förgården, 40:27
- K Port, 40:28–31
- L Port, 40:32–34
- M Port, 40:35–38
- N Prästernas rum, 40:44–45
- O Förgård, 40:47
- P Tempels förhus, 40:48–49
- Q Tempelsalen, 41:1–2
- R Det allra heligaste, 41:3–4
- S Tempelväggar, 41:5–7,9,11
- T Sockel, 41:8
- U Öppen plats, 41:9–10
- V Västra byggnaden, 41:12
- W Prästernas rum, 42:1–10
- X Altaret, 43:13–17
- Y Rum för offren, 40:39–43
- Z Ugnar, 46:19–20
- Å Kök, 46:21–24

Efter Concordia Self-Study Bible

stång. Mätstången var sex alnar lång. Det finns olika angivelser av hur lång en aln kunde ha varit på den tiden, men vi säger för enkelhetens skull att den motsvarade en halv meter. Mätstången var alltså 3 m. Det är en modul som beskriver många detaljer, t ex murens tjocklek och höjd. De sju trappstegen upp till tempelområdet var också 3 m breda. Alla mått anges noggrant.

Hela tempelområdet var 500 alnar, eller 250 m. Tempelsalen var 20 m x 10 m. Det innersta rummet, alltså det allra heligaste, hade en bredd på 10 m, samma som tabernaklet och Salomos tempel. Talen har ofta en symbolisk funktion: bredden av tempelbyggnaden var 100 alnar, 50 m. 100 är ett tal som står för fullkomlighet. Hesekiel gick själv inte in i tempelsalen, för det fick bara översteprästen, utan han iakttog mannen med mätstången (ängeln) som mätte storleken.

En intressant detalj här är att det inte fanns någon förbundsark i det allra heligaste! Jesus har burit fram sig själv som offer en gång för alla. Ingenting nämns heller om kopparhavet (1 Kung 7), som i Salomos tempel var fem meter i diameter.

Ett textproblem finns i avsnittet 42:15–20. Här kommer vi ut på platsen runtom tempelområdet. Enligt den hebreiska texten är området en fyrkant med sidan 500 stänger. En stång var 6 alnar, alltså är områdets sida 3000 alnar eller 1,5 km. NIV, B2000 m fl översättningar använder LXX:s tal som anger sidan till 500 alnar, alltså 250 m. Men med en bokstavlig tolkning finns det ingen plats för något yttre område i Jerusalem ens med den läsningen! Själva tempelområdet är bara ca 200 m brett och mindre än en halv kilometer långt. En kvadrat med 1,5 km sida går inte att få in i Jerusalem, allra minst på tempelberget. Gezelius, som använder den hebreiska textens mått 3000 alnar, skriver att det här visar att det handlar om ett andligt tempel.

Guds härlighet kommer till templet

Höjdpunkten i beskrivningen av templet kommer i kapitel 43. Hesekiel förs till den port som vetter åt öster. Han återupplever två tidigare händelser: (1) när han kallades vid floden Kebar (kap 1) och när han sedan ser Herrens härlighet ute på slätten (3:23), och (2) hur Gud övergav templet och staden (8:4; 10:18–22; 11:22–24). Han hade lämnat templet genom den östra porten och stannat på berget öster om Jerusalem. Nu återvänder Guds härlighet genom den östra porten, så som han hade lämnat templet mot öster (11:23).

En del har tänkt att Jesus ska återvända till Jerusalem på Oljeberget, därifrån han ska gå till Jerusalem – och kanske bygga upp templet.

De exakta beskrivningarna av templet som Gud förmedlar via Hesekiel har två syften: (1) De skulle påminna Israel om deras synd och oförmåga att tjäna sin fullkomliga Herre. (2) De skulle också hålla fram idealbilden av gudstjänsten som något att sträva efter i framtiden, så att de inte åter skulle avfalla från Gud. Han skulle inte lämna dem igen. Hans fullkomlighet visade sig i allting i det perfekt framställda templet. Hans folk skulle också ha fullkomlighet som sitt ideal.

Gud har inte ändrat sig. När han visar sin nåd är det inte för att han har ändrats från hämndens Gud till nådens Gud. Hans vrede brinner fortfarande över synden, men den som ångrar sin synd får se hur Gud alltid vill förbarma sig över sina skapade och återlösta människor. Även om vi vänder ryggen till Gud och hans vrede utgjuts över oss finns hans kärlek och längtan efter att föra oss tillbaka till sig kvar. Han ändrar sig inte, men han förändrar oss. Det är samma Gud som hade uppenbarat sig för Hesekiel 20 år tidigare som nu återvänder.

Genom Hesekiels syner visar Gud att han väntar sig att hans folk ska se och erkänna att han är helig och att de ska få en modell för sin gudstjänst och sina liv så att de inte mer avfaller från Gud (43:7–9).

Altaret beskrivs som det centrala i templet (43:13ff). Det är inte längre förbundsarken i det allra heligaste, för arken fanns inte i det här templet. Altaret i våra kyrkor med korset som symbol för det offer Gud verkställde för vår frälsning påminner om att synden krävde rening genom offer. Korset är för oss en påminnelse om det offer som en gång för alla bars fram som ett evigt gällande offer.

I anvisningarna för offren betonas starkt att offerdjuret måste vara felfritt. Det är en förebild för att Jesus, det verkliga offret, skulle vara utan synd. Också vår gudstjänst ska vara ren, på samma sätt som altaret skulle renas, vilket den kan vara bara när den sker i Jesu namn.

Kap 44 innehåller anvisningar om prästernas tjänst. Den symbolik som fanns i GT:s gudstjänster har till stor del gått förlorad i vår tid. GT:s gudstjänstfirande folk kunde vandra ut och in i templet och se de konkreta påminnelserna om Guds trofasthet och bli påmind om att deras liv tillhör Gud. Vi har i vår tid förlorat mycket av rikedomen i den gamla tidens symbolfunktioner, som har bevarats bättre t ex i de östliga kyrkorna.

De levitiska prästerna, som härstammar från Sadok, präst under David tillsammans med Ebjatar, ska få gå in och ”komma nära”, alltså utföra de prästerliga offren. Sadok hade varit trogen mot Guds ord och så är också troheten mot Guds ord det avgörande kriteriet för att en ledare i Guds församling ska få tjänstgöra inför Gud. Paulus lär oss i Efesierbrevet 2 att vi som renade i Jesu blod får ”komma nära”, och det är inte längre någon skillnad på hedningar och judar. Det gäller alla kristna.

Hesekiels beskrivning av templet innehåller många avsnitt som lär oss hur vi ska låta Guds ord leda oss i våra tjänster i församlingen och i vårt vardagsliv. Det finns varningar för att tro oss vara för fina att utföra till synes ”simpла” uppgifter. Det finns utsagor om Guds helighet, som påminner oss om att skilja mellan det heliga i vårt vardagsliv och när vi samlas till gudstjänst. Och det finns också ord till församlingen om att försörja dem som kallats till det heliga ämbetet med Ordet och sakramenten.

Fördelning av landet

Hesekiel ger instruktioner hur landet ska fördelas genom lottkastning.

Det ger en klar fingervisning hur hela synen ska tolkas. Mitt i landet finns tempelområdet. Men det finns inte i Jerusalem, utan i ett område norr om Jerusalem som är tilldelat prästerna. *Det jordiska Jerusalem är inte platsen för det nya, fullkomliga templet.*

Alla stammar har lika stor portion av landet. I Guds rike ska alla Guds barn ha samma rättigheter, samma välsignelser och samma rätt att vara tillsammans inför Gud: jude och grek, slav och fri, man och kvinna. Folk av alla folk och stammar och länder och tungomål ska i himlen stå inför tronen och prisa sin Herre och Frälsare.

Det är intressant att jämföra de tolv stammarna med olika listor, dels i Moseböckerna och dels i Upp 7:5–8. Listorna stämmer inte med Jakobs söner, inte heller med Israels 12 stammar när Josef hade delats i Manasse och Efraim. Det visar att de ska tolkas symboliskt.

Det återskapade paradiset

I kapitel 47 beskrivs hur källor flödar ut från trösklarna i templet. Här ser vi att det handlar om ett andligt sammanhang. Ju längre man kommer från templet desto djupare blir vattnet. Först går vattnet till vristen tills man kommer 5 km från templet. Sedan går det till knäna, sen till höfterna, och efter 20 km kan man inte längre vada utan måste simma.

Källan som flödar fram är bekant från Psaltaren 46. Guds välsignelse flyter fram när folket lyssnar till Guds ord, och den fördjupas efter hand när människor grips av Ordet och för det vidare. Flödesvattnet renar allt, så att också Döda havet blir sunt.

Kopplingen till Uppenbarelseboken är intressant. I 47:12 finns en beskrivning av det återskapade paradiset:

Och vid strömmens båda stränder ska alla slags fruktträd växa upp. Deras löv ska inte vissna och deras frukt ska inte ta slut. Varje månad ska träden bära ny frukt, för deras vatten kommer från helgedomen. Deras frukter ska tjäna till föda och deras löv till läkedom.

Jämför med Upp 22:2:

Mitt på stadens gata, på båda sidor om floden, står livets träd. Det bär frukt tolv gånger, varje månad ger det sin frukt, och trädets löv ger läkedom åt folket.

Vi sammanfattar

Jerusalem hade en gång varit platsen där Gud bor. På grund av att hans folk hade övergett honom blev han tvungen att överge dem. Han beskri-

ver genom Hesekiels symbolhandlingar och profetior i klartext varför han måste göra det. Det främsta tecknet var att han lämnade sitt tempel, där han skulle bo bland sitt folk, och så lämnade templet och staden till förödelse. Men han hade lovat att inte överge sitt folk. Han har inte gett upp, trots att hans folk har övergett honom. Han ska själv komma till dem och bli deras herde. Och så beskriver han hur hans återkomst ska bli, alltså Messias ankomst.

Beskrivningen av templet blir nu en bildlig framställning av hur det här ska ske och hur hans rike ska upprättas. Många menar att templet ännu ska byggas upp efter Hesekiels ritningar. Varför byggde inte Serubbabel upp det andra templet efter Hesekiels ritning? Men de är inte gjorda så att man kan lämna dem till en byggnadsingenjör som gör arbetsbeskrivningar och detaljritningar. Särskilt märker vi det här av beskrivningen av hur staden och omgivningarna ser ut. Det finns ingen chans att få plats för detta i det fysiska Jerusalem av idag.

Hesekiels budskap sluter cirkeln i kapitel 48. På grund av folkets otrohet har Gud lämnat templet och Jerusalem. Men han lovade återställa och förnya allt. Hesekiel såg hur Gud återvände för att vara med sitt folk, för evigt. Han kom som Immanuel, sonen som heter Gud med oss. Men det var ännu en syn.

Johannes hade sett Immanuel med sina ögon, men han såg inte det fullkomliga, återskapade paradiset. I Upp 21–22 såg han en vision av det nya Jerusalem komma ner från himlen, och Gud skulle vara med sitt folk. Han skulle torka bort alla tårar. Ingen död skulle finnas, Herren skulle vara deras tempel och staden skulle lysas upp av Guds härlighet. Johannes såg det himmelska nya Jerusalem bara i sin vision. Vi väntar på att få se profetiorna uppenbaras i en härlighet som vi inte kan föreställa oss. Till dess kan vi bara se bilder. Och det är härliga bilder.

Hesekiels tempel behöver inte byggas upp på denna jord. Kristus själv är templet tillsammans med sitt folk. Här på jorden är hans folk ofullkomligt, men Jesus är själv med enligt sitt löfte och han är fullkomligt. På den dagen, när han kommer tillbaka, ska templet vara fullkomligt. Och där ska Herren vara, enligt Hesekiels sista ord: **Herren är här.**

Låt oss, Herre, på ”den dagen” få vara med i denna härliga stad, tillsammans med dig.

Drömmen om ett tredje tempel i Jerusalem

Gamla förbundets tid var en förberedelse för det nya förbundet. Genom sina många skuggbilder pekade det fram emot den fullkomliga frälsning som skulle komma genom Guds Messias. Gud förbådade redan under gamla förbundets tid ett nytt förbund som en fullbordan av och ersättning för det gamla: ”Se, dagar ska komma, säger HERREN, då jag sluter *ett nytt förbund* med Israels hus och med Juda hus, *inte som förbundet jag slöt med deras fäder* den dag då jag tog deras hand och förde dem ut ur Egyptens land – *förbundet med mig som de bröt fastän jag var deras rätte herre* – säger HERREN” (Jer 31:31–32). ”Se, dagar ska komma, säger HERREN, då jag låter *en rättfärdig telning* växa upp åt David... Detta är det namn man ska ge honom: *HERREN vår rättfärdighet*” (Jes 23:5–6).

Hebreerbrevet undervisar klagörande om GT:s skuggbilder som skuggor av den sanna verkligheten: det sanna syndoffret, den sanna frälsningen, det sanna templet, det sanna Jerusalem, det sanna Sions berg, ”högst bland bergen” (Jes 2:2) etc. ”*Lagen ger en skuggbild av det goda som kommer, men inte tingen i deras verkliga gestalt*” (Heb 10:1). ”Kristus gick inte in i en helgedom som är gjord av människohand och som *bara är en bild av den verkliga helgedomen*. Han gick in i själva himlen för att nu träda fram inför Guds ansikte för vår skull” (Heb 9:24). Kristus ”gick in i det allra heligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning” (Heb 9:12). ”Jesus har framburit ett enda syndoffer för alla tider” (Heb 10:12). Gamla förbundets syndoffer har fått sin fullbordan och ska inte upprepas. Kristus ”är medlare för *ett bättre förbund* som är grundat på *bättre löften*” (Heb 8:6). De troende i nya förbundet ”har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, *det himmelska Jerusalem*, till änglar i mångtusental, till *en festgemenskap och församling av förstfödda* som har sina namn skrivna i himlen” (Heb 12:22–23).

Förberedelsetiden för det nya förbundet var viktig, men den blev en avfallens tid. Gud konstaterar om Israel som fått ett så viktigt tjänareuppdrag: "Vem är så blind som min tjänare och så döv som min budbärare som jag sänder? Vem är så blind som min förtrogne, så blind som HERRENS tjänare? Du har sett mycket men inte tagit vara på det" (Jes 42:19–20). Jerusalem (som betyder "fridens stad") skulle vara Herrens trogna tjänare och vittna om Guds rättfärdighet och frid. Men Guds stad hade blivit lik "en prostituerad". Herren säger genom Jesaja: "Vilken prostituerad hon har blivit, den trogna staden! ... Dina ledare är upprorsmän och tjuvars kumpaner. Alla älskar de mutor och jagar oärlig vinst" (Jes 1:21–23). Profeten Jeremia skriver: "Så säger HERREN: Vad fann era fäder för fel hos mig, eftersom de gick bort ifrån mig och följde värdelösa avgudar ... Jag förde er in i det bördiga landet och ni fick äta dess frukt och dess goda. Men när ni hade kommit dit, orenade ni mitt land och gjorde min arvedel avskyvård" (Jer 2:5,7).

Men gamla förbundet skulle få ett slut. "Liksom med reglerna om mat och dryck och olika reningar handlar det bara om *yttre regler fram till tiden för en bättre ordning*" (Heb 9:10). Lagen med alla dess regler för ren och oren mat, de många reningarna och de olika offren för särskilda dagar och tider blev en för tung börda för Israels barn, en slavtjänst. "Låt därför ingen döma er för vad ni äter och dricker eller när det gäller högtid eller nymånad eller sabbat. *Allt detta är en skugga av det som skulle komma, men själva verkligheten är Kristus*" (Kol 2:16–17). "Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att bli en förbannelse i vårt ställe" (Gal 3:13). "Till denna frihet har Kristus gjort oss fria. Stå därför fasta och *låt er inte tvingas in under slavoket igen*" (Gal 5:1).

Men efter att nya förbundet ersatt det gamla ville märkligt nog en del judekristna delvis vända tillbaka till gamla förbundets stadgar. Den kristna friheten genom att Kristus friköpt dem från lagens förbannelse hade inte slagit rot hos dem. Paulus skriver till församlingarna i Galatien: "När ni nu känner Gud, eller än mer är kända av Gud, hur kan ni då vilja vända tillbaka till dessa svaga och fattiga makter och bli slavar under dem igen? Ni håller noga reda på dagar och månader och särskilda tider och år. Jag är rädd att jag kanske har ansträngt mig förgäves bland er" (Gal 4:9–11). "Stå därför fasta och låt er inte tvingas in under slavoket igen" (Gal 5:1). Det finns också

kristna grupper i vår tid som tolkar Bibeln som om gamla förbundet alltjämt gäller och att Guds rike är ett geografiskt avgränsat jordiskt rike, inte ett andligt himmelskt rike.

Den lärde juden Paulus jämför efter sin omvändelse det gamla och nya förbundet med Hagar och Sara. *Han såg "en djupare mening" i gamla förbundets skuggbilder av den sanna verkligheten och den stora skillnaden mellan de båda förbunden:* "Det ena kommer från berget Sinai och föder sina barn till slaveri, det är Hagar. Ordet Hagar står för Sinai berg i Arabien och motsvarar det nuvarande Jerusalem, eftersom det lever i slaveri med sina barn. Men det himmelska Jerusalem är fritt och det är vår moder" (Gal 4:24–26).

Jerusalem är en beteckning för Guds sanna folk, de som är födda på nytt ovanifrån av Guds evangelium. Därför kan Jerusalem och Kanaans land personifieras som *Herrens trogna brud* som har Herren som sin *brudgum*. "Ditt land ska inte mer kallas 'ödemark', utan du ska heta 'min kära' och ditt land 'den äkta hustrun', för HERREN har dig kär, ditt land har fått sin äkta man" (Jes 62:4). "Kom, jag ska visa dig bruden, Lammets hustru. Och han förde mig i Anden upp på ett stort och högt berg och visade mig *den heliga staden Jerusalem*, som kom ner från himlen, från Gud" (Upp 21:9–10). Nya förbundets Sions berg och Jerusalem är beteckningar för Guds sanna rike (se Heb 12:22f), för alla dess invånare är födda på nytt, födda "ovanifrån" (på grek. *ánáthen*, Joh 3:3). "Alla dina barn ska bli HERRENS lärjungar, och dina barns frid ska vara stor" (Jes 54:13). "Alla ska känna mig, från den minste av dem till den störste, säger HERREN" (Jer 31:34). Men under gamla förbundets tid var de flesta av Guds folk avfalliga. Likaså är många kristna i nya förbundets tid namnkristna.

Jesus sa till den samariska kvinnan som undrade på vilket berg man skulle tillbe Gud: "Det kommer en tid, och den är redan här, när sanna tillbedjare ska tillbe Fadern i ande och sanning" (Joh 4:23). Guds sanna rike är inte identiskt med en jordisk skuggbild. De geografiska skuggbilderna för Guds rike (Jerusalem) och dess fiender (Assur, Babel, Edom, Gog och Magog) betyder inte att Guds rike är ett jordiskt, geografiskt begränsat rike. "Hans välde ska nå från hav till hav, och från floden till jordens ändar" (Sak 9:10). "Mitt rike är inte av den här världen" (Joh 18:36). "Guds rike kommer inte så att man se det med ögonen" (Luk 17:20).

Ett tredje tempel

Ska då inte det jordiska templet i Jerusalem som förstördes år 70 e Kr byggas upp igen? *Nej, skuggbildens tid är förbi och gamla förbundets offertjänst ska inte återupptas.* ”När Gud talar om ett nytt förbund [Jer 31:31ff], har han därmed förklarat det förra föråldrat. Och det som blir gammalt och föråldrat är på väg att försvinna” [det skedde år 70 e Kr] (Heb 8:13). Men det som skuggbilden var en skugga av, det sanna templet, det var uppbyggt redan på tredje dagen efter det sanna Lammets försoningsdöd. Jesus sa: *”Riv ner det här templet, så ska jag resa upp det på tre dagar...* Templet han talade om var hans kropp” (Joh 2:19,21).

Här följer **några bibelställen** som visar att templet redan är byggt. ”Vet ni inte att ni är Guds tempel och att Guds Ande bor i er? Om någon fördärvar Guds tempel ska Gud fördärva honom. Guds tempel är heligt och det templet är ni” (1 Kor 3:16–17). ”Ni är alltså Kristi kropp och var för sig delar av den” (1 Kor 12:27). ”Han är huvudet för sin kropp, församlingen” (Kol 1:18). ”Nu gläder jag mig mitt i mina lidanden för er, och det som fattas av Kristuslidanden uppfyller jag i mitt liv för hans kropp, som är församlingen” (Kol 1:24). ”Ni är uppbyggda på apostlarnas och profeternas grund, där hörnstenen är Kristus Jesus själv. I honom fogas hela byggnaden samman och växer upp till ett heligt tempel i Herren” (Ef 2:20–21). ”Vad kan Guds tempel ha för gemenskap med avgudarna? Vi är den levande Gudens tempel, för Gud har sagt: Jag ska bo hos dem och vandra bland dem och vara deras Gud, och de ska vara mitt folk” (2 Kor 6:16). ”Kom till honom, den levande stenen, förkastad av människor men utvald och dyrbar inför Gud. Och låt er själva som levande stenar byggas upp till ett andligt hus, ett heligt prästerskap som ska bära fram andliga offer som Gud tar emot med glädje genom Jesus Kristus” (1 Pet 2:4–5). ”Den som segrar ska jag göra till en pelare i min Guds tempel, och han ska aldrig mer lämna det. På honom ska jag skriva min Guds namn och namnet på min Guds stad, det nya Jerusalem som kommer ner från himlen, från min Gud, och mitt eget nya namn” (Upp 3:12). ”Något tempel såg jag inte i staden, för *Herren Gud den Allsmäktige och Lammets är dess tempel*” (Upp 21:22).

Det tredje templet – ett framtida judendomens tempel i Jerusalem

Enligt judendomen gäller alltså det gamla Sinaiförbundet. Alltsedan

förstörelsen av det andra templet år 70 e Kr har fromma judar bett till Gud om att templet återuppbyggs på tempelberget i Jerusalem. Denna bön har varit en del av judendomens tre dagliga bönestunder. Denna dröm om ett tredje tempel är central inom ortodox judendom. Både år 361 e Kr och 614 e Kr har en återuppbyggnad startat men stoppats av fiendliga trupper.

Det tredje templet kommer att byggas på tempelplatsen i Jerusalem med hänvisning till Hes 40–48. Men som framgår av artikeln om Hesekiels tempel i detta nummer stämmer inte detta. För Hesekiels tempel är som en skuggbild för det sanna templet själva centrum i Guds rike och därför förlägger Hesekiel templet precis i mitten av Kanaans land, skuggbilden för Guds sanna rike. Och mitten av Kanaans land hamnar norr om Jerusalem med ett tempelområde som är mycket större än tempelområdet i Jerusalem.

Precis som det fanns grupper i Galatien som var judaiserande, finns det vissa kristna grupper även i vår tid som inte tar till sig Bibelns ord att gamla förbundet är ”föråldrat” (Heb 8:13). De ansluter sig till judendomens dröm om en tredje tempelbyggnad i Jerusalem. På senare tid framförs ofta både av judiska sionister och vissa kristna grupper tanken att om det tredje templet blir byggt, så banar man väg för Messias ankomst och ett jordiskt gudsrike med Jerusalem som huvudstad.

SE

Augsburgska bekännelsen art. VII och kyrkogemenskap

av Lars Borgström

”Och för kyrkans sanna enhet är det nog att vara ense i fråga om evangelii lära och förvaltningen av sakramenten” (SKB, s 59).

Dessa ord av Philipp Melanchthon är hämtade från art. VII, ”Om kyrkan”, i *Augsburgska bekännelsen*. Många menar med utgångspunkt från dem, att den enda samstämmighet som behöver föreligga för kyrkogemenskap mellan kyrkor och församlingar, är att evangeliet – d.v.s. läran om Guds nåd i Jesus Kristus – undervisas och predikas. *Augsburgska bekännelsen*, art. VII, säger ju att därmed ”är det nog” för kyrkans sanna enhet. Och då är saken klar – eller?

Nu är det emellertid så, att ”evangeliet” också kan förstås på ett bredare sätt, avseende alla kristna trosartiklar, såväl lag som evangelium. I både Bibeln (t.ex. Mark. 1:1, Rom. 2:16) och i bekännelseskriifterna (se nedan) finns exempel på detta bredare sätt att förstå ”evangeliet”. Vår uppgift är nu att undersöka i vilken mening ”evangeliet” ska förstås i *Augsburgska bekännelsen*, art. VII.

Vad menas med ”evangelii” lära i Augsburgska bekännelsen, art. VII?

Är det möjligt att uppfatta ”evangelii lära” i *Augsburgska bekännelsen* art. VII på ett snävt sätt, så att det endast skulle vara fråga om förkunnelsen om Guds nåd? Läser vi fortsättningen förstår vi att en sådan tolkning inte är riktig:

”Och det är icke nödvändigt, att nedärvda människobud eller religiösa bruk eller yttre, av människor föreskrivna former för gudsdyrkan överallt äro lika.”

Det är alltså inte Guds ords övriga undervisning (t.ex. ämbetet, äktenskapet o.s.v.) som man inte behöver vara ense i, utan ”nedärvda

människobud (min kurs.) eller religiösa bruk eller yttre, av *människor* (min kurs.) föreskrivna former för gudsdyrkan”. Det som är Guds bud och lära i Bibeln, vare sig det är lag eller evangelium, måste man naturligtvis hålla fast vid – alltsammans. Det är endast kyrkliga eller mänskliga traditioner som man inte behöver vara ense i. Om t.ex. någon församling har en annan gudstjänstordning eller firar andra helgdagar än en annan församling ska inte gemenskapen dem emellan brytas för en sådan saks skull.

Hur använder Melanchthon ”evangelii lära” på andra ställen?

Som bevis ”övernog” att Melanchthon använder ”evangelii lära” i dess vida betydelse i *Augsburgska bekännelsen* art. VII ska vi nu vända oss till några exempel på hans användande av begreppen ”evangeliet” och ”evangelii lära” på andra ställen i *Augsburgska bekännelsen* och i *Augsburgska bekännelsens apologi*. På det sättet kastas ännu mer ljus över vad han menar med ”evangelii lära” i *Augsburgska bekännelsen* art. VII.

Melanchthon skriver i *Augsburgska bekännelsens apologi*, art. IV (om rättfärdiggörelsen) att ”evangeliet överbevisar alla människor, att de stå under synden och att de alla äro skyldiga till den eviga vreden och döden, och tillbjuder för Kristi skull syndaförlåtelsen och rättfärdiggörelsen, som mottages genom tron” (SKB, s 113). Här är det tydligt att ”evangeliet” inte används i sin snäva betydelse utan avser såväl lag som evangelium.

I *Augsburgska bekännelsens apologi*, art. XII (om boten) kallar Melanchthon läran om boten, som ju är ”ånger och tro” för ”huvudpunkten av evangeliet” (SKB, s 189). Vi ser alltså att även på detta ställe inkluderar ”evangeliet” såväl lag som evangelium. Det är liktydigt med ”den kristna läran”, ”kristendomen” eller dylikt.

Senare i samma artikel (art. XII) kallas ”syndernas förlåtelse” för ”själva huvudpunkten i evangeliet” (SKB, s 190). Även här måste ”evangeliet” förstås på ett brett sätt.

I *Augsburgska bekännelsens apologi*, art. XV (om människostadgarna i kyrkan) kallas rättfärdigheten genom tro, tro på Kristus och trösten för samvetet tillsammans för en ”frälsningsbringande del av evangeliet” (SKB, s 233). Återigen förstår vi att Melanchthon talar om evangeliet i en bred bemärkelse.

Flera gånger likställer Melanchthon helt enkelt evangeliet med

Skriften eller Guds ord (se nedan). Konkordieformeln har helt rätt när den hävdar,

”att ordet ’evangelium’ såväl i den heliga Skrift som hos äldre och nyare kyrkolärare icke alltid använts och förståtts i en och samma betydelse, utan i två bemärkelser. Stundom brukas detta ord så, att man därmed har att förstå vår Herres Kristi hela lära, som han själv framställt i sitt predikoämbete på jorden och bjudit förkunnas i Nya testamentet och vari han inbegripit förklaringen av lagen och förkunnelsen om Guds, sin himmelske Faders, godhet och nåd” (SKB, s 598).

Melanchthon hörde helt visst till de ”nyare kyrkolärare” som använt ordet ”evangelium” i betydelsen ”vår Herres Kristi hela lära, som han själv framställt i sitt predikoämbete på jorden”.

Här några exempel på hur Melanchthon likställer evangeliet med Skriften (som ju har ett bredare innehåll än endast ”evangeliet” i dess snäva betydelse):

I *Augsburgska bekännelsen*, art. XXVIII (om den andliga makten), skriver han: ”Ty enligt evangeliet eller, såsom de säga, enligt gudomligt rätt, ha biskoparna såsom biskopar, d.v.s. såsom betrodda med Ordets och sakramentets ämbete, denna domsrätt: att meddela syndernas förlåtelse, [bedöma läran,] förkasta läror, som strida mot evangeliet, och utan mänsklig tvångsmakt, men genom Ordet utesluta från kyrkans gemenskap sådana, vilkas ogudaktighet är allmänt känd” (SKB, s 83f). Här är det uppenbart att ”evangeliet” betyder ”Skriften” eller ”Guds ord”.

Senare, i samma artikel: ”Men om denna fråga lära de våra, att biskoparna icke hava makt att föreskriva något mot *evangeliet* (min kurs.), såsom ovan ådagalagts. Detsamma lära kyrkoordningarna i hela Nionde distinktionen. Det strider även mot *Skriften* (min kurs.) att fastställa kyrkliga bud eller fordra, att vi genom deras efterlevande skulle tillfyllstgöra för våra synder eller förtjäna [nåd och] rättfärdiggörelse” (SKB, s 84f). Här används ”evangeliet” och ”Skriften” som två utbytbara begrepp.

I *Augsburgska bekännelsens apologi* artikel om kyrkan (art. VII-VIII), talas det om ”den rena evangeliska läran” som ett yttre kännetecken på kyrkan (SKB, s 175). Mycket intressant och talande är, att den tyska översättningen, som Melanchthon hade en mycket aktiv roll i, översätter latinets ”puram evangelii doctrinam” med ”wo Gottes Wort rein geht” (Concordia Triglotta 1921, s 226). Detta stycke i sig klargör att

för Melanchthon var ”evangeliets lära” lika med Guds ord. Och det råder inget tvivel om att ”Gottes Wort” betyder hela Bibeln.

Den bekännelsemässiga implikationen

Hur bör man, med tanke på *Augsburgska bekännelsen*, art. VII, agera i den situation som råder i vårt land, med en folkkyrka som fortfarande bär det lutherska namnet, men som i verkligheten är djupt avfallen och i praktiken allt annat än biblisk-luthersk?

Det finns inget försvar för ett kvarstannande. En bibel- och bekännelsestroget lutheran har inget annat val än att söka sig till en kyrka, där man förenar sig med andra i samma tro, lära och bekännelse. Inte bara *Augsburgska bekännelsen* art. VII kräver läromässig enighet för kyrkogemenskap. Även *Konkordieformeln* art. X (Om kyrkliga bruk, som man kallar adiaphora) lär att enighet kring alla trons artiklar ska föreligga inom en kyrkogemenskap, under det att olika mänskliga bruk kan variera:

”Vi tro, lära och bekänna, att den ena kyrkomenigheten icke ska fördöma den andra, därför att den har flera eller färre utvärtes, av Gud icke påbjudna ceremonier än den andra, om de eljest äro eniga i läran och alla dess artiklar ävensom i sakramentens rätta bruk” (SKB, s 531).

Eftersom falsk lära är att likna vid gift för själen är det mycket farligt, evighetsfarligt, att ha andlig gemenskap med villolärare och delta i deras gudstjänster. I sitt berömda verk *Church and Ministry* (tyska *Kirche und Amt*) formulerar Walther sin åttonde tes om kyrkan enligt följande:

”Fastän Gud åt sig samlar en helig kyrka av utvalda även där hans Ord inte lärs ut i dess fullkomliga renhet och sakramenten inte helt och hållet förvaltas i enlighet med Jesu Kristi instiftelse, men där Guds ord och sakramenten inte fullständigt förnekas utan består till sina väsentliga delar, är det ändå varje troendes plikt, vid fara att förlora sin frälsning, att fly alla falska lärare, undvika alla heterodoxa församlingar eller sekter, och erkänna och hålla sig till renläriga församlingar och deras renläriga präster varhelst dessa står att finna. (min kurs.)” (*Church and Ministry* 1987, s 101).

Till sist ska även några bibelställen lyftas fram, som inskräper vikten av att dra sig undan de lärare som undervisar falskt:

”Akta er för de falska profeterna. De kommer till er i fårakläder, men i sitt inre är de rovlystna vargar” (Matt. 7:15).

”Jag uppmanar er, bröder, att se upp för dem som skapar splittring och väcker anstöt mot den lära som ni har fått undervisning i. Håll er borta från dem, för sådana människor tjänar inte vår Herre Kristus utan sin egen buk, och med fina ord och vackert tal bedrar de godtrogna människor” (Rom. 16:17–18).

”Gå inte som omaka par i ok med dem som inte tror” (2 Kor. 6:14).

”Gå ut från dem och skilj er från dem” (2 Kor. 6:17).

”Håll dig borta från sådant” (1 Tim. 6:11)

”En villolärare ska du ge en första och en andra varning och sedan avvisa” (Tit. 3:10). ”Om någon kommer till er och inte har med sig denna lära ska ni inte ta emot honom i ert hem (där gudstjänsterna firades, egen anm.) eller hälsa honom välkommen” (2 Joh. 10).

Att åtlyda dessa uppmaningar blir till stor välsignelse, såväl för personen själv som för de människor han eller hon blir ett gott exempel för. I den rätta kyrkan får själarna näring. Där får den kristna kärleken utrymme. ”Se, hur gott och ljuvligt det är när bröder bor endräktigt tillsammans” (Ps. 133:1).

Guds stora kärlek och människors upproriskhet

Hela den bibliska uppenbarelsen vittnar om Guds stora kärlek till oss syndiga människor. David, som själv var en stor syndare, påminner om Guds godhet i sina psalmer. ”Smaka och se att HERREN är god!” (34:9), ”Du, Herre, är god och förlåtande”, ”Ingen bland gudarna är som du, Herre, inga gärningar är som dina”, ”Du är stor och du gör under. Du ensam är Gud” (86:5,8,10), ”HERREN är trofast i allt han säger och kärleksfull i allt han gör” (145:13b). Gud är lik en herde som vill ge fåren rikligt med bete på goda betesmarker: ”De förlorade ska jag söka upp, de som gått vilse ska jag föra tillbaka, de sårade ska jag förbinda, och de svaga ska jag stärka” (Hes 34:16). ”Jag gläder mig inte åt den ogudaktiges död. I stället vill jag att den ogudaktige vänder om från sin väg och får leva” (Hes 33:11). ”Vänd er till mig och bli frälsta, ni jordens alla ändar, för jag är Gud och det finns ingen annan” (Jes 45:22). ”Varför ger ni pengar för det som inte är bröd, era inkomster för det som inte mättar? Vänd ert öra hit och kom till mig! Hör, så får er själ leva!” (Jes 55:2–3).

Fastän Gud är så nådig, går ändå ohörsamhet och upproriskhet mot honom som en röd tråd genom hela Israels historia

”Barn har jag fött upp och fostrat, men de har gjort uppror mot mig. En ox känner sin ägare, en åsna sin herres krubba, men Israel känner inget, mitt folk förstår ingenting” (Jes 1:2–3). ”Hela dagen har jag räckt ut mina händer mot ett trotsigt folk, som vandrar den väg som inte är god, som följer sina egna tankar, ett folk som ständigt kränker mig rakt i ansiktet” (Jes 65:2f). ”Mitt folk är dåraktigt, de känner mig inte. De är oförnuftiga barn och förstår ingenting. De är skickliga på att göra ont, men de förstår inte att göra gott” (Jer 4:22).

Mose, som var med när Gud genom stora under frälste sitt folk från trälldomen i Egypten ca 1446 f Kr, fick uppleva hur snabbt folket vände Gud ryggen i otacksamhet och upproriskhet. Han skriver

strax före sin död 1406 f Kr om Israels ständiga uppror mot Gud: ”De har handlat illa mot honom, de är inte hans barn utan en skam, ett förvänt och avogt släkte. Är det så du lönar HERREN, du dåraktiga och ovisa folk?” ”Du övergav Klippan som födde dig, du glömde Gud som gav dig livet” (5 Mos 32:5,18). 700 år senare, på 700-talet f Kr, är situationen inte bättre. HERREN säger genom Jesaja: ”Ni har övergett HERREN, föraktat Israels Helige och vänt honom ryggen” (Jes 1:4).

Ytterligare 700 år senare visar Gud sin stora godhet mot oss syndare genom att uppfylla sitt löfte till Adam och Eva om en Frälsare som skulle ”krossa ormens huvud” (1 Mos 3:15), frälsa oss från förföraren djävulen och ondskans förbannelse. ”I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad. Han är Messias, Herren” (Luk 2:11), löd budskapet till några herdar utanför Betlehem. ”När tiden var inne sände Gud sin Son, född av kvinna och *ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen*” (Gal 4:4–5), friköpa oss från den förbannelsedom som är en följd av synden, en följd av vår olydnad mot Guds lag. Den lydning som var omöjlig för oss, den uppfyllde Jesus som vår ställföreträdare, och straffet för vår synd ”blev lagt på honom för att vi skulle få frid” (Jes 53:5). Det hade Jesaja fått ”skåda” och profetera om mer än 700 år i förväg. Guds Son kom som ”en smärtornas man” för att genom sin frälsningsgärning besegra döden för vår räkning. Paulus, den tidigare motståndaren till Kristus och hans lärjungar, utbrister jublande: ”*Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att bli en förbannelse i vårt ställe*” (Gal 3:13). Aposteln Johannes sammanfattar det glada budskapet: ”Så högt älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom *inte ska gå förlorad utan ha evigt liv*” (Joh 3:16).

Men precis som var förutsagt redan av Jesaja (se Jes 10:22), så är och förblir upproriskheten mot Gud stor. Bara *en liten rest* tog emot Guds utsände Son när han blev människa för att ställföreträdande lida och dö i vårt ställe som vår Frälsare: ”Världen hade blivit till genom honom, men världen kände honom inte. *Han kom till det som var hans eget, och hans egna tog inte emot honom*” (Joh 1:10–11). ”Jerusalem, Jerusalem, du som mördar profeterna och stenar dem som är sända till dig! Hur ofta har jag inte velat samla dina barn, så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna. Men *ni ville inte*” (Matt 23:37).

Jesu ords sanning förnekas av de flesta

Jesu ord om vem han är och frälsningens gåva genom honom togs bara emot av en liten rest. Dessa ord och underbara löften av Jesus fick de höra: ”Jag säger er sanningen: Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, *han har evigt liv. Han drabbas inte av domen utan har gått över från döden till livet*” (Joh 5:24). ”Jag är livets bröd. Den som kommer till mig ska aldrig hungra, och den som tror på mig ska aldrig någonsin törsta” (Joh 6:35). ”Jag har inte kommit av mig själv, utan det finns en som är sann och som har sänt mig. Honom känner ni inte. Jag känner honom, för jag är från honom och han har sänt mig” (Joh 7:28–29). ”Jag är den gode herden. Den gode herden ger sitt liv får fåren” (Joh 10:11). ”Jag och Fadern är ett” (Joh 10:30).

Bl a dessa ord av Jesus avvisades av fariseerna som hädelse med motiveringen att Jesus *gjorde sig* till Gud. Flera gånger tog hans landsmän upp stenar för att stena honom (Joh 10:31). I andlig blindhet sa de: ”Du hädar och *gör dig själv till Gud fast du är en människa*” (v 33). ”Du vittnar om dig själv! Ditt vittnesbörd är inte giltigt” (Joh 8:13). Till Pilatus sa de om den utlovade Frälsaren: ”Vi har funnit att *den här mannen förleder vårt folk*” (Luk 23:2). De ansåg att Jesu ord vara osanna och förledande.

Men Jesu gärningar då? Kunde också de bortförklaras eller förnekas?

Låt oss se på några av Jesu gärningar som ingen vanlig människa kan göra, bara Gud. Jesus sa till dem: ”*Om jag inte gör min Fars gärningar*, så tro mig inte. ***Men om jag gör dem, tro då på gärningarna om ni inte kan tro på mig.*** *Då ska ni inse och förstå att Fadern är i mig och jag i Fadern*” (Joh 10:37–38). ”*Gärningarna som jag gör i min Fars namn vittnar om mig*” (Joh 10:25). Jesu gärningar blev det stora problemet. Ord kunde bortförklaras som osanna. Men *gärningarna skedde ju inför många vittnen?* De måste ändå vara bluff enligt fariseer och skriftlärda. De måste kunna bortförklaras. Men hur?

- När Jesus vid ett tillfälle sa till **en lam man**: ”Mitt barn, dina synder är förlätna”, då tänkte några skriftlärda: ”*Han hädar! Vem kan förlåta synder utom Gud?*” (Mark 2:5–7). Därför trodde de inte på Jesu ord. För dem var det otänkbart att Jesus inte bara var

en människa utan också Gud. Så Jesu ord måste innebära att han hädade. Då ställde Jesus en fråga till dem: "Vad är lättast, att säga till den lame: Dina synder är förlåtna, eller att säga: Res dig, ta din bädd och gå?" (v 9). Det första är lättast, tänkte de säkert. Ord är ju bara ord som kan sakna täckning. Men det andra, att få en lam man att resa sig och kunna gå bara genom att säga till den lame att göra det, det kan kontrolleras. Det är ju omöjligt. *Helt sant om den som säger orden bara är en människa!* Därför sa Jesus: "För att ni ska veta att *Människosonen har makt på jorden att förlåta synder* säger jag dig – och nu talade han till den lame: Res dig, ta din bädd och gå hem!" (v 10–11). *Det omöjliga hände: "Då reste mannen sig upp och genast tog han sin bädd och gick inför ögonen på dem alla"* (v 12). Jesus gjorde vad bara Gud kan göra. Då var han alltså inte bara en människa utan den gudomlige Människosonen, den som de läst om i Daniel 7:13–14. Det kunde de inte tro. Gärningsundret *måste* på något sätt kunna bortförklaras.

- När Jesus utförde en gudomlig gärning på sabbaten genom att bota en man som **varit sjuk i 38 år**, "började judarna förfölja Jesus, eftersom han gjorde sådant på sabbaten. Men Jesus sa till dem: *Min Far verkar fortfarande, och därför verkar även jag.* Då blev judarna ännu ivrigare att döda honom, eftersom han inte bara *upphävde sabbaten* utan också *kallade Gud sin Far och gjorde sig själv lik Gud*" (Joh 5:16–18). Men när Jesus gjorde gärningar som bara Gud kan göra (förlät synder, botade blindas, halta och lama, uppväckte döda), borde de då inte förstå att Jesus verkligen var "Sonen", "ett med Fadern"? Jesus förklarade för dem: "*Sonen kan inte göra något av sig själv, utan bara det han ser Fadern göra. Vad Fadern gör, det gör också Sonen*" (Joh 5:19). Men de förblev avvissande och trodde inte.
- När Jesus gjort en man seende, en man som var **blind från födelsen** (se Joh 9:1–37), var detta en omöjlig gärning, för ingen vanlig människa kunde göra något sådant. När den blindföddes grannar fann honom *seende*, honom som de tidigare sett sitta och tigga, visste de inte vad de skulle tro. En del sa: Det kan inte vara han, "men han är lik honom". Andra sa: "Det är han", och själv sa han: "Det är jag", och han berättade för dem hur "mannen som kallas Jesus" hade gjort honom seende (v 8–12). "Då förde de mannen

som hade varit blind till fariseerna och även de ”frågade honom hur han hade fått sin syn”. Mannen berättade det på nytt. Ändå menade några fariseer att Jesus inte kunde vara från Gud, för ”han håller ju inte sabbaten!”. Andra sa: ”Hur kan en syndig människa göra sådana tecken?” (v 13–16). Kanske mannens föräldrar kan ge en förklaring som visar att inget under hade skett? De judar som inte trodde att han hade varit blind och sedan fått sin syn skickade därför efter hans föräldrar och frågade dem: ”Är det här er son som ni säger är född blind? Hur kommer det sig att han nu kan se?” (v 19). *Föräldrarna bekräftade då att han var deras son och föddes blind.* Men de svarade undvikande om vem som hade öppnat hans ögon, ”därför att de var rädda för judarna. Redan då hade judarna kommit överens om att den som bekände Jesus som Messias skulle uteslutas ur synagogan” (v 20–22).

Av Johannes berättelse förstår vi att undret med den blindfödde var ett stort problem för de judiska ledarna, eftersom de omöjligt kunde tänka sig att Jesus var Guds Son, ett med Fadern, och att hans gärningar sålunda var ”Faderns gärningar”. Därför kallade de till sig mannen som hade varit blind ytterligare en gång och försökte få honom att förneka vad som hänt. De sa: ”*Vi vet att den mannen är en syndare*” (v 24). ”*Vi vet att Gud har talat till Mose, men varifrån den där mannen är vet vi inte*” (v 29). Fastän den blindfödde blev hånad för det han berättade och hotades, gav han följande vittnesbörd: ”Det är det som är så märkligt: *Ni vet inte varifrån han är, och ändå har han öppnat mina ögon! ... Aldrig någonsin har man hört att någon öppnat ögonen på en som är född blind. Om han inte var från Gud skulle han inte kunna göra någonting*” (v 30–33). Detta vittnesbörd blev för mycket för Jesu motståndare, så ”de körde ut honom”. När Jesus fick höra det och fann den blindfödde mannen, sa han till honom: ”Tror du på *Människosonen*?” Han svarade: ”Vem är han, Herre? Säg det så att jag kan tro på honom.” Jesus sa: ”*Du har sett honom.* Det är han som talar med dig.” Då sa mannen: ”*Jag tror, Herre.*” Och han tillbad honom (v 35–38). Jesu ord och Jesu gärning skapade tro. Men de flesta förblev i andlig blindhet och trots.

- När Jesus uppväckte **den döde Lasarus** som ”redan hade legat fyra dagar i graven” (Joh 11:17) och redan luktade (v 39), skedde

ett under som inte gick att bortförklara. ”Översteprästerna och fariseerna kallade då samman Stora rådet och sa: *Vad gör vi? Den här mannen gör många tecken. Låter vi honom hålla på så här kommer alla att tro på honom*” (v 47–48). De måste erkänna att Jesus ”gör många tecken”, men han måste stoppas eftersom risken är stor att människor pga Jesu undergärningar (”tecken”) också tror hans ord. ”Den här mannen” måste undanröjas: *”Från den dagen bestämde de sig för att döda honom*” (v 53). ”Översteprästerna och fariseerna hade gett order om att den som visste var han fanns skulle tala om det så att de kunde gripa honom” (v 57). När senare en festmåltid ordnades för Jesus i Betania där Lasarus bodde och Lasarus var med, kom ”en stor mängd” judar dit, ”inte bara för Jesu skull utan också *för att se Lasarus som han hade uppväckt från de döda*” (12:2,9). ”Då bestämde sig översteprästerna för att döda även Lasarus, *eftersom många judar lämnade dem för hans skull och trodde på Jesus*” (12:10). Bevisen på att Jesus var den han sa sig vara måste undanröjas. Det är uppenbart att det finns en ond andemakt bakom denna upproriskhet mot Gud, att till varje pris förhindra att människor kommer till tro på Frälsaren (se Joh 8:44).

- Jesus hade förklarat för sina lärjungar ”att han måste gå till Jerusalem och lida mycket genom de äldste och översteprästerna och de skriftlärda, och att han **måste bli dödad och på tredje dagen uppväckt**” (Matt 16:21). Denna förutsägelse sa Jesus strax efter att Petrus hade bekänt: ”Du är Messias, den levande Gudens Son” (16:16). Petrus förstod ännu inte att Jesu lidande och död var helt nödvändigt för Messias befrielsegärning: ”Gud bevar dig, Herre! Det ska aldrig hända dig” (16:22). Därför upprepar Jesus sin förutsägelse flera gånger: ”Människosonen kommer att överlämnas till översteprästerna och de skriftlärda. De ska döma honom till döden och utlämna honom åt hedningarna till att hånas och gisslas och korsfästas. Och på tredje dagen ska han uppstå” (20:18–19). ”Människosonen har inte kommit för att bli betjänad, utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många” (20:28). När påskhögtiden var nära sa Jesus till sina lärjungar: ”Om två dagar är det påsk. Då ska Människosonen utlämnas för att bli korsfäst” (26:2). Jesus visste precis vad som skulle ske.

- ”Översteprästerna och folkets äldste samlades nu i översteprästen Kaifas palats. **De planerade att gripa Jesus med list och döda honom**” (26:3–4). ”Tidigt på morgonen [den 15:e Nisan] tog alla översteprästerna och folkets äldste sitt beslut att de skulle döda Jesus. De band honom, förde bort honom och utlämnade honom till Pilatus, ståthållaren” (27:1–2). När Pilatus frågade: *Vad ska jag göra med Jesus som kallas Messias?*” svarade alla: *”Korsfäst honom!”* Pilatus frågade: ”Vad har han då gjort för ont?” *Men de skrek ännu högre: ”Korsfäst honom!”* (27:22–23). ”De pressade honom med höga rop och krävde att Jesus skulle korsfästas, och deras rop blev allt starkare. Pilatus beslöt då att *det fick bli som de krävde*. Han släppte den som var fängslad för upplopp och mord [Barabbas], den som de ville ha, men utlämnade Jesus åt deras vilja” (Luk 23:23–25). Så fördes Jesus till Dödskalleplatsen, på hebreiska Golgata. *Vid tredje timmen* [ca kl 9] *korsfäste de honom* tillsammans med två rövare (Mark 15:25,27). Vid nionde timmen [ca kl 15] visste Jesus att hans frälsningsgärning var fullbordad. Han sa: *”Det är fullbordat”* (Joh 19:28,30), och han ropade med hög röst: *”Far, i dina händer överlämnar jag min ande”* (Luk 23:36). Eftersom det var ”förberedelsedag” [= fredag] och judarna inte ville att kropparna skulle hänga kvar på korset över sabbaten [som började ca kl 18 på fredagen], så ”bad de Pilatus att de korsfästas ben skulle krossas och kropparna tas bort. Soldaterna kom då och krossade benen på den förste, och sedan på den andra som var korsfäst tillsammans med honom. Men *när de kom till Jesus och såg att han redan var död, krossade de inte hans ben. I stället stack en av soldaterna upp hans sida med sitt spjut, och genast kom det ut blod och vatten*” (Joh 19:31–34). Josef från Arimatea och Nikodemus ”tog Jesu kropp och lindade den med linnebindlar tillsammans med de väldoftande salvorna, så som judarna brukar göra vid begravningar. Vid platsen där Jesus hade blivit korsfäst låg en trädgård, och i trädgården fanns en ny grav där ännu ingen hade blivit lagd. Där lade de Jesus, eftersom det var judarnas förberedelsedag och graven låg nära” (Joh 19:38–42).
- ”Nästa dag, som var dagen efter förberedelsedagen [dvs lördagen/sabbatsdagen], samlades översteprästerna och fariseerna hos Pilatus och sa: ’Herre, vi har tänkt på att *den där bedragaren sa medan han ännu levde*: Efter tre dagar ska jag uppstå. Befall därför att

graven ska säkras fram till tredje dagen, så att hans lärjungar inte kommer och stjäla honom och sedan säger till folket att han har uppstått från de döda. Då blir det sista bedrägeriet värre än det första.' Pilatus sa till dem: 'Här har ni en vaktstyrka. Gå och säkra graven så gott ni kan.' De gick och **säkrade graven genom att förseglade stenen och sätta ut vakterna**" (Matt 27:62–66). "Efter sabbaten, i gryningen den första veckodagen, gick Maria Magdalena och den andra Maria för att se graven. Då blev det en kraftig jordbävning, för en Herrens ängel kom ner från himlen. Han gick fram och rullade bort stenen och satte sig på den. *Hans gestalt var som blixten, och hans kläder var vita som snö. Vakterna skakade av skräck för honom och blev som döda. Men ängeln sa till kvinnorna: 'Var inte rädda! Jag vet att ni söker Jesus, den korsfäste. Han är inte här. han har uppstått som han har sagt. Kom och se platsen där han låg'*" (Matt 28:1–6). Jesu uppståndelse var ett faktum. En ängel hade rullat bort den förseglade stenen så att det gick att se att graven var tom. Jesus hade besegrat döden och lämnat graven!

Medan kvinnorna var på väg till lärjungarna för att berätta vad som hänt, "kom **några ur vaktstyrkan in i staden och berättade för överstepräster om allt som hade hänt**. Dessa samlades med de äldste och beslöt att ge soldaterna en stor summa pengar och sa: 'Säg så här: *Hans lärjungar kom på natten och rövade bort honom medan vi sov. Och om ståthållaren får höra det, så ska vi tala med honom och se till att ni inte behöver oroas. De tog emot pengarna och gjorde som de blivit tillsagda, och detta rykte är spritt bland judarna än i dag'*" (Matt 28:11–15). När lärjungarna hörde vad kvinnorna berättade, rusade Petrus och Johannes ut mot graven. Johannes sprang fortare än Petrus och kom först fram till graven. "Han lutade sig in och såg linnebindlarna ligga där, men han gick inte in. Strax efter honom kom Simon Petrus. Han gick in i graven och såg också linnebindlarna ligga där, och duken som hade täckt huvudet. Den låg inte tillsammans med bindlarna utan hopvikt på ett ställe för sig. Då gick även den andre lärjungen in, han som hade kommit fram till graven först, och han såg och trodde" (Joh 20:3–8).

Jesus hade verkligen uppstått. Han var verkligen Guds Son

Vi har sett att Jesus gjorde många undergärningar som man inte kunde förneka, hur man än försökte. De var tydliga "tecken" som visade

att den utlovade Messias, Jesus Kristus, inte bara var en människa utan också Gud. Johannes skriver om dessa tecken: *”Dessa har blivit nerskrivna för att ni ska tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron ska ha liv i hans namn”* (Joh 20:31). Men lögnens furste är en skicklig bedragare som inte tål att sanningen om Gud och Guds Sons fullbordade frälsningsgärning för oss blir spridd och mottagen i tro. Han vill dra så många som möjligt med sig i fördärvet genom att underblåsa den oomvända människans upproriskhet mot Gud.

Fastän Jesu lärjungar blev förbjudna av Stora rådet ”att tala eller undervisa i Jesu namn” (Apg 4:18) och mötte mycket motstånd, fortsatte de att predika om Jesus och hans segerrika uppståndelse för vår räkning. För det glada budskapet om syndernas förlåtelse genom vad Jesus Kristus har fullgjort för oss, det har makt att övervinna upproriskhet och upptända tro ”bland människor av alla stammar och språk och länder och folk”. Petrus och Johannes gav Stora rådet det rätta svaret: *”Bedöm själva om det är rätt inför Gud att lyda er och inte Gud. Vi för vår del kan inte hålla tyst med vad vi har sett och hört”* (Apg 4:19–20). Kristus är uppstånden! Döden är besegrad! Jesu ord är sanning: ”Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig ska leva om han än dör, och den som lever och tror på mig ska aldrig någonsin dö” (Joh 11:25–26).

SE

Ny viktig småskrift:

Rättfärdiggörelsen, Omvändelsen och Utkorelsen

Lars Borgström går igenom tre grundläggande läror om frälsning av nåd allena genom tron.

Småskrift nr 19, 40 kr.

<https://biblicum.nu>

Frågor och svar

Vilken framtid har den här världen?

Fråga: Det finns en längtan hos många efter ett jordiskt paradiset. Många gillar t ex sången ”Det skall bli frid på vår jord i tusen år en gång”. Men kommer den här världen verkligen att kunna bli ett fridsrike? Det verkar finnas olika uppfattningar bland kristna. Så jag undrar: Vad säger Bibeln?

Svar: Enligt Bibeln skapades världen god. ”Gud såg på allt som han hade gjort, och se, *det var mycket gott*” (1 Mos 1:31). Men synden kom in i världen redan genom de första människornas uppror mot Gud och följden blev död, förgängelse, ondska och våld. Det jordiska paradiset gick förlorat.

Men blir det ändå inte ”bättre och bättre dag för dag” som orden i en sång lyder? Tvärtom! Ondskan breder ut sig mer och mer. Vad kännetecknar människans historia redan från början och fram till tidens slut enligt Bibeln? Mose berättar om utvecklingen efter syndafallet: ”Jorden blev mer och mer fördärvad inför Gud och full av våld” (1 Mos 6:11). ”Då sa Gud till Noa: ’Jag har bestämt mig för att göra slut på allt levande, för jorden är full av våld på grund av dem... Jag ska låta floden komma med vatten över jorden för att förgöra alla varelser under himlen som har livsande. Allt på jorden ska förgås. Men med dig vill jag upprätta mitt förbund. Du ska gå in i arken med dina söner, din hustru och dina sonhustrur. Av allt levande, av alla varelser, ska du föra in ett par i arken *för att de ska överleva tillsammans med dig*” (1 Mos 6:13, 17–19). Det kan här påpekas att fossilen över hela världen vittnar om att en snabb begravning av allt levande verkligen har ägt rum genom en omvälvande katastrof av gigantiska mått. Fossilbildningen i sedimenten förutsätter en hastig begravning under enormt tryck av sand, lera och vatten. Fossil bildas inte vid en långsam begravning.

Men Gud vill ingen syndares död. Han är *"en barmhärtig och nådig Gud, sen till vrede och stor i nåd och sanning"* (2 Mos 34:6). Så för nystarten efter syndaflo den lovade Gud att aldrig mer låta en världsvid syndaflo den drabba hela jorden. Men *syndafördärvet fanns kvar i människans inre* (se 1 Mos 8:21) och det dröjde inte länge förrän upproriskheten mot Gud fick ny spridning. För det är som aposteln Johannes skriver: "Hela världen är i den ondes våld" (1 Joh 5:19). *Därför kommer den här världen att få ett slut. Det kommer en dag "då himlarna ska försvinna med våldsamt dån och himlakropparna upplösas av hetta och jorden och dess verk inte mer finnas till"* (2 Pet 3:10). Redan Jesaja hade profeterat: "Himlen ska försvinna som rök och jorden nötas ut som en klädnad" (Jes 51:6). "Himmel och jord ska förgå, men mina ord ska aldrig förgå... Var på er vakt och håll er vakna, för ni vet inte när tiden är inne", påminner Jesus sina lärjungar (Mark 13:31–33). Och aposteln Petrus skriver: "Efter hans löfte ser vi fram emot nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor" (2 Pet 3:13).

Vårt syndafördärv är stort och upproriskheten mot Gud går allt längre. Vår Messias, Herren Jesus, vill att vi förtröstansfullt ska vända oss till honom "utan att tröttna" (se Luk 18:1). Men som avslutning på liknelsen om den oförtröttliga änkan och domaren säger han: "Ska Människosonen finna tron på jorden när han kommer?" (Luk 18:8). Lägga märke till att det i grundtexten står "tron" i bestämd form, dvs en sådan tro som änkan hade. Det är inte fråga om vilken tro som helst, utan tron, den bibliska tron att endast Kristus är frälsningen, vägen till Fadern (se Joh 14:6). De finns all möjlig annan tro, människotankar som strider mot Bibelns ord. "Hela dagen har jag räckt ut mina händer mot ett trotsigt folk, som vandrar den väg som inte är god, som *följer sina egna tankar*" (Jes 65:2). Därför är det olyckligt när man inte översätter Luk 18:8 ordgrant.

Endast genom Kristus har vi frid med Gud tack vare hans ställföreträdande gottgörelse för oss. "Min frid ger jag er", säger Jesus. "Jag ger er inte en sådan som världen ger" (Joh 14:27). Guds rike är ett andligt fridsrike som inte framträder i yttre härlighet förrän efter den här världens undergång på den yttersta dagen. Jesus är tydlig: "Mitt rike är inte av den här världen" (Joh 18:36). Men det är en verklighet redan nu att ta emot och bli medborgare i. "Vi har vårt medborgarskap i himlen" (Fil 3:20). Jesus sa: *"Den som tror på mig ska leva om*

han än dör” (Joh 11:25). Det såg inte så ut när många troende genom svåra förföljelser mot dem dödades. Men Jesus bekräftade sanningen i dessa ord för aposteln Johannes genom en syn. Han visade för honom att de som blivit avrättade för sin tros skull inte var döda. Deras *själar* levde! ”Jag såg *själarna av dem* som hade blivit halshuggna för Jesu vittnesbörd och Guds ord ... *De levde* och regerade med Kristus i tusen år” (Upp 20:4). Det var bara deras kroppar som insomnat och låg begravda i väntan på Jesu återkomst på den yttersta dagen, då ”han ska förvandla vår bräckliga kropp och göra den lik hans härlighetskropp” (Fil 3:21): Det är obegripligt att så många missförstått denna vers, att den skulle handla om en *kroppens* uppståndelse i ett *jordiskt* tusenårsrike, när det så tydligt står ”*själarna av dem*” som blivit dödade.

Judendom och kristendom – några huvudskillnader

Fråga: Jag träffar många som menar att det är samma Gud som äras inom judendom och kristendom. Stämmer det?

Svar: Tyvärr stämmer det inte. Judendomens Gud är inte treenig och Jesus är inte Guds Son, den utlovade Messias. Att Jesus är Guds evige Son och ett med Fadern betraktas som en hädelse, likaså ord av Jesus som ”Ingen kommer till Fadern utom genom mig” (Joh 14:6) och ”Den som inte ärar Sonen ärar inte heller Fadern som har sänt honom” (Joh 5:23). Utmärkande för judendomen är den tro som fariseerna och de skriftlärdade gav uttryck åt enligt Nya testamentet (se mera om detta i artikeln ”Guds stora kärlek och människors upproriskhet” i detta nummer).

Enligt kristendomen är den ende sanne Guden treenig. Han är Fadern och Sonen och den helige Ande, tre gudomspersoner som samverkar i en evig enhet. Guds evige Son blev människa för att som alla människors ställföreträdare genomföra den frälsning som är omöjlig för alla syndare. För att bli en syndfri människa föddes Jesus av en jungfru genom den helige Andes ingripande. Han kom till jorden för att lida och dö i alla människors ställe och besegra döden dem till godo.

Enligt judendomen är Jesus en vanlig människa, inte född av en jungfru, inte den gudomlige Människosonen som Daniel talar om i sitt 7:e kapitel, inte den smärtornas man som enligt Jesaja 53 ”blev ge-

nomborrad för våra brott och slagen för våra synder”. Till judendomens grunder hör att vägen till frälsning är människors goda gärningar.

Enligt kristendomen blir ingen rättfärdig genom laggärningar (Gal 2:16). ”Alla har syndat och saknar härligheten från Gud, och de förklaras rättfärdiga som en gåva, av hans nåd, därför att de är friköpta av Kristus Jesus” (Rom 3:23–24). ”Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att bli en förbannelse i vårt ställe” (Gal 3:13). ”Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare” (Rom 5:8).

Enligt judendomen är Messias uppgift inte att lida och dö till försoning för människornas synder utan att upprätta ett jordiskt fridsrike med det jordiska Jerusalem som centrum.

Det betyder att Jesus inte kan vara Messias och absolut inte Guds evige Son. ”Du hädar och gör dig själv till Gud fast du är en människa”, och de ”tog upp stenar för att stena honom” (Joh 10:31–33).

Enligt kristendomen är Guds rike inte ett jordiskt fridsrike. ”Mitt rike är inte av den här världen” och ”Min frid ger jag er, inte en sådan frid som världen ger”, sa Jesus (Joh 18:36 och 14:27). ”Gud rike kommer inte så att man kan se det med ögonen” (Luk 17:20).

Enligt såväl judendomens som kristendomens heliga skrift, Tanach/Gamla testamentet, skulle ”dagar komma, säger HERREN, då jag sluter *ett nytt förbund* med Israels hus och med Juda hus, *inte som förbundet jag slöt med deras fäder, förbundet med mig som de bröt*” (Jer 31:31ff). Detta nya förbund slöts uttryckligen av Jesus Kristus genom hans ställföreträdande laguppfyllelse och offergärning. Om vinbägaren vid påskmåltiden sa Jesus: ”Denna bägare är *det nya förbundet i mitt blod*” (1 Kor 11:25). Jesu kropp och blod, hans lidande och död som Guds offerlamm som tar bort världen synd, är nya förbundets grundval. Kristus ”är medlare för ett bättre förbund som är grundat på bättre löften” (Heb 8:6). ”Liksom med reglerna om mat och dryck och olika reningar handlar det bara om yttre regler fram till tiden för en bättre ordning” (Heb 9:10). ”*Låt er inte tvingas in under slavoket igen... Ni har kommit bort från Kristus, ni som försöker bli rättfärdiga genom lagen. Ni har fallit ur nåden*” (Gal 5:1,4).

Enligt judendomen har ännu inget nytt förbund instiftats. Alltjämt gäller gamla förbundets många renhetslagar, bud och stadgar. Genom att fromma judar lever kvar i gamla förbundet gäller fortfarande *skiljemuren* mellan det judiska folket och andra folk.

Enligt kristendomen är skiljemuren nedriven genom Kristus. ”Han är vår frid, han som har gjort de två (judar och hednafolk/*gojim*) till ett och *rivit skiljemuren*, fiendskapen. I sin kropp har han satt lagen ur kraft med dess bud och stadgar, för att i sig själv göra de båda till en enda ny människa och så skapa frid. Så skulle han försona de båda med Gud i en enda kropp genom korset, där han dödade fiendskapen” (Ef 2:2:14–16).

SE

Småskrifter om Israel

Seth Erlandsson: **Guds folk Israel och grunden för dess existens.** Småskrift nr 1, 40 kr.

Seth Erlandsson: **Israels frälsning.** Småskrift nr 10, 40 kr.

Seth Erlandsson: **Israel som Guds tjänare.** Småskrift nr 16, 40 kr.

Israel och yttersta tiden. Tre föredrag från Biblicums onlinekurs den 13 november 2021 av Seth Erlandsson och Egil Edvardsen. Småskrift nr 18, 40 kr.

Seth Erlandsson: **Israel och judarnas återvändande i vår tid.** Miniskrift, 30 kr.

<https://biblicum.nu>

Akademi för ledarskap och teologi i djup kris

Sent i höstas (den 8 november) publicerade professorn i Gamla testamentets exegetik Lena-Maria Tiemeyer på Akademi för ledarskap och teologi en debattartikel i tidningen Dagen, där hon problematiserade Bibelns lära om homosexualitet. Artikelns är mycket ytlig och författaren begår flera hermeneutiska misstag, eller kanske man ska säga övertramp, för att komma fram till sin slutsats.

Redan i början av sin artikel slår hon fast att flera bibelverser har en mycket skev människosyn, eftersom de, enligt henne, menar att människovärdet inte är lika och att därför vissa bör vara slavar. Om hon hade satt in dessa bibelverser i sitt tidshistoriska och bibliska sammanhang hade en helt annan helhetsbild framträtt, nämligen att Bibeln, inte minst Paulus, bl a värderar alla människors unika värde och värdighet, men att de bibliska författarna inte var samhällsomstörtande revolutionärer utan istället värnade om det fjärde budordet om att lyda sina överordnade (se min bok *Förstår du vad du läser? Sjuttio av Bibelns mest missförstådda verser*, s 121–124, där detta förklaras mer utförligt).

Även då hon tar upp biblisk äktenskapsteologi och inte minst polygami, drar hon förhastade slutsatser när hon menar att detta är en av de bibliska formerna för äktenskap. Hon begår det grundläggande misstaget att inte skilja på vad som beskrivs och vad som föreskrivs. Som jag skriver i *Förstår du vad du läser? Sjuttio av Bibelns mest missförstådda verser*, s 138):

”Vi måste lära oss att skilja mellan deskriptivt och preskriptivt. Bibeln beskriver en rad handlingar och företeelser, av vilka många är moraliskt neutrala eller direkt emot Guds vilja. Att saker omnämns betyder alltså inte att de är av godo. Endast de preskriptiva satserna, som talar om vad vi ska respektive inte ska göra, innehåller direkta moraliska imperativ för oss. När det gäller uppgifterna om patriarkernas och kungarnas flera eller t.o.m. många fruar, hör detta till det

deskriptiva, som vi inte kan ta som förebildande exempel. Vi kan inte automatiskt gå från vara till bör (det s.k. naturalistiska felslutet).”

När det så gäller frågan om homosexualitet, som är artikelns främsta fokus, för Tiemeyer fram en starkt spekulativ, rent av felaktig, nytolkning av 3 Mos 18:22, där det inte längre, som i alla traditionella översättningar, handlar om följande förbud: ”Du ska inte ligga med en man som en man ligger med en kvinna” (Folkbibeln 2015). Förbudet skulle i stället, som påhittiga queer-teologer hävdar, handla om att två män inte får ha sex med en kvinna samtidigt. Att denna alternativa förståelse hävdats beror på att den hebreiska grundtexten saknar det relativa pronomenet ”som”, varför Tiemeyer m fl konstruerat om översättningen till att få en ny mening. Men att grundtexten saknar ett ”som” – vilket är fallet på en mängd ställen – leder inte alls till hennes tolkning. Hon spekulerar fritt för att nå den slutsats hon bestämt sig för. En sund tolkningsregel gör dessutom gällande att Skrift ska förklara Skrift, och då blir i detta fall de många förbuden mot homosexualitet vägledande i tolkningen av 3 Mos 18:22.

Tiemeyer avslutar sin artikel med att teckna olika förhållningssätt då det gäller bibelsyn och bibeltolkning. Hon stannar vid alternativet att

”...ta tydligt avstånd från delar av Bibeln. Vi säger i klartext att vissa texter, i deras bokstavliga betydelse, är oacceptabla och vi vägrar att vare sig gömma undan eller omtolka dem så att de blir mer aptitliga. Ibland kan vi förklara dem som uttryck för bibelförfattarnas dåtida (patriarkala) åsikter och hävda att bibeltexterna i fråga inte speglar Guds vilja; ibland leder det till att vi, efter att ha brottats med texten i årtal, ärligt tvingas erkänna att vi inte förstår hur detta kan vara Guds ord.”

Tiemeyers artikel väckte en ganska lång debatt i tidningen Dagen och hon fick med rätta hård kritik från konservativt, bibeltroende håll. Det är ett sundhetstecken att det fortfarande finns några väktare kvar på Sions murar som stöter i basun när fienden kommer, och inte som ”stumma hundar” tiger när faran är överhängande (jfr Jes. 56:10). Dessvärre har dock inte ledningen för Akademi för ledarskap och teologi agerat på ett adekvat sätt. Så här sammanfattar den kristne debattören Per Ewert debatten som följde på Tiemeyers artikel:

”Tre ledare på ALT skrev igår att skolan har en evangelikal grund och bibelsyn. Detta är ju väl känt, den stora frågan var naturligtvis

hur skolan och deras huvudmän ställer sig till den kontroversiella och hårt kritiserade artikel som skolans GT-lärare Tiemeyer skrev i Dagen. På det svarar ALT-ledningens artikel inget alls, vilket gör att de frågetecknen står kvar obesvarade. [---]

Faktum kvarstår: Tiemeyers första artikel för fram åtminstone två mycket kontroversiella ståndpunkter, framför allt från en professor på en evangelikal pastorsutbildning. 1) Hon för fram tolkningar av bibelställen i Torah som är starkt spekulativa och läser in budskap i texten som är hämtade från 2000-talets hbtq-debatt - det vill säga raka motsatsen mot den traditionella metod hon beskriver i dagens slutreplik. 2) Hon för fram tre alternativ (men som nästan alla kritiker anmärkt på undviker hon det uppenbara fjärde alternativet, den evangelikala hållning som hennes institution vilar på) för hur vi bör hantera situationer där Bibelns texter skapar friktion gentemot vår tids kultur, där det alternativ hon beskriver som ”vägen framåt” är ”att ta tydligt avstånd från delar av Bibeln. Det är dessa två resonemang som är starkt kontroversiella och har orsakat en så stark kritikstorm. Ändå väljer varken ALT-ledningen eller artikelförfattaren själv att kommentera denna kritik i sina slutreplik” (Per Ewerts Facebook-sida 2024-12-05).

Akademi för ledarskap och teologi är en utbildningsinstitution som Svenska alliansmissionen (SAM), Evangeliska frikyrkan (EFK) och Pingst – fria församlingar i samverkan tillsammans driver. Det är tragiskt att dessa samfunds blivande pastorer utbildas av lärare som Tiemeyer. De frikyrkliga initiativen till pastorsutbildning har tillkommit eftersom man haft ett behov av att erbjuda ett alternativ till den gängse universitetsteologin, som helt präglas av bibelkritik och liberalteologi. Dessvärre visar det sig allt oftare och allt tydligare, att dessa alternativa utbildningsinstitutioner också anpassar sig till den sekulariserade anda som råder i det avkristnade samhället.

Tänk om Blicum ännu en gång kunde samla unga teologistuderande till givande kurser i teologi på den enda grund som bär, nämligen Guds evigt giltiga ord!

Lars Borgström

Vilken evolution finns det vetenskapligt stöd för?

Bibeln översikt över världshistoriens första vecka, skapelseveckan, är unik. Den saknar varje parallell. I Första Mosebok 1 upprepas gång på gång att den evige Guden redan från början skapade allt liv på jorden uppdelat ”*efter sina slag*”: vattendjur ”*alla efter deras slag*”, ”*alla fåglar efter deras slag*”, alla landdjur ”*efter deras slag*” och som skapelsens krona människan. *De skapade slagen* (på hebreiska används ordet *min* för de av Gud skapade ”*slagen*”) är alla unika underverk, vilket markeras av det hebreiska verbet för ”*skap*”, *bará*, som bara kan ha Gud som subjekt.

Vetenskapen drar slutsatser utifrån analogier. *Men vi har inga analogier till en skapelse utan en skapare!* Alla analogier vittnar om att varje skapelse måste ha en skapare. Ändå försöker den naturalistiska vetenskapen förklara tillvarons skapelse utan att räkna med någon skapare. Det bör också beaktas: *Före universums skapelse fanns inte någonting förutom Skaparen: inget material att skapa av och ännu inga naturlagar, ingenting! Universums tillblivelse och livets uppkomst kan sålunda inte förklaras utifrån materia och lagar som inte fanns före skapelsen!* Det blir svårt att komma ifrån att den fantastiska skapelsen förutsätter en oskapad och evig Skapare med en intelligens och kapacitet som övergår allt förstånd. Bibeln säger: ”*Ända från världens skapelse syns och uppfattas hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomliga natur, genom de verk han har skapat*” (Rom 1:20), och ”*Dåren säger i sitt hjärta: ’Det finns ingen Gud’*” (Ps 14:1, 53:1).

Vår sekulariserade tid är präglad av naturalismens filosofi som på förhand utesluter gudomlig kausalitet och bara accepterar inomvärldsliga orsaker. Därför måste Gud avvisas som Skapare av filosofiska skäl. *Den bibliska tron ”att universum har skapats genom ett ord från Gud, så att det vi ser inte har blivit till av något synligt” (Heb 11:3) är otänkbar.* Men det är inte vetande! Det är en tro att tillvaron blivit till utan en skapare och att livet uppstått spontant och sedan utvecklats under miljontals år från mikroorganismer till människa. Hur detta omöjliga har gått till försöker man förklara genom att hänvisa till de biologiska förändringar som bevisligen sker och har skett *inom* de skapade slagen. Vi vet idag att nya arter kan bildas mycket snabbt *inom* dessa. Men denna snabba artbildning styrs inte av slumpmässiga mekanismer (som i Darwins evolutions-teori), utan bygger i stället på olika mekanismer som Gud designat och skapat i de olika grundformerna.

Skapelsens mekanismer för biologisk förändring

Tidskriften Genesis septemhernummer och decemhernummer 2024 innehåller en rad lärorika artiklar om skapelsens biologiska mekanismer, bl a av professor Ola Hössjer. Biologisk variation, s k evolution, inom ramen för de olika skapade slagen, t ex kattdjur, hunddjur, hästdjur, finns det goda belägg för. De är alla underarter av de ursprungliga kattdjuren, hunddjuren etc. Men finns det också belägg för en evolution från en djurgrupp, en grundform till en annan? Nej. Hunddjur är och förblir hunddjur, kattdjur är och förblir kattdjur, hästdjur är och förblir hästdjur. Det finns inga mellanting mellan dem. Ett kattdjur kan aldrig bli ett hunddjur eller tvärtom. En oöverstiglig gräns råder mellan de skapade "slagen".

I varje "slag" (grundform) finns inprogrammerat stora biologiska variationsmöjligheter, helt fantastiska mekanismer för biologisk förändring. Idag finns det ca 70 olika kattvarianter på vår jord och uppemot 600 hundvarianter, underarter inom den ursprungliga grundformen. Bland kattdjuren finns inte bara olika tamkatter utan också andra kattdjur som tigrar och lejon. Bland hunddjuren finns olika tamhundar men också vilda hunddjur, vargar, hyenor, rävar och sjakaler. Bland hästdjuren finns olika tamhästar men också vildhästar, zebbor och åsnor. Dessutom kan en hybridisering äga rum inom de skapade slagen. Mera därom i citaten nedan.

Tidskriften Genesis redogör utförligt i *septemhernumret 2024* för den variation som äger rum inom de skapade grundformerna. Doktoranden i vetenskapsteori Jörgen Vikström skriver lärorikt om skapelsens mekanismer för biologisk förändring i artikeln "Vad för slags arter omtalas i Första Moseboken?"

Skillnaden mellan termerna slag och arter kan beskrivas som en skillnad mellan en viss *grundform* ("slag" i Folkbibeln, på hebr. *min*) av levande varelser och vissa *underarter* ("arter") inom dessa grundformer. Till grundformerna inom djurriket hör exempelvis kattdjur, hunddjur och hästdjur. De betraktas av kreationister som skilda *slag* av djur (eller skilda djurgrupper, skilda typer av djur, skilda grundformer) eftersom de inte kan få fertil avkomma sinsemellan. Hundar är hundar och katter är katter och det finns inga mellanting mellan dem. Det gäller alla djur som tillhör skilda grundformer.

Däremot kan det äga rum en hybridisering inom respektive slag. Exempelvis kan man para olika hästdjur. Zebbor och åsnor kan få

”zåsnor” och zebror och hästar kan få ”zästar”. Man kan också para kattdjur inbördes. Världens största kattdjur är en ”liger”, en korsning av ett lejon och en tiger som kan väga uppåt 450 kg. Även hunddjur av olika typer, exempelvis vargar, tamhundar och rävar, kan få avkomma. Samma gäller för valar. Den s k falska späckhuggaren och öresvinet tillhör skilda arter, men båda är tandvalar och kan därför få ”späckfner” tillsammans. På det sättet uppstår hybrider, tillika olika arter (eller ska vi säga underarter) *inom* ett visst *slag* av djur...

Darwin lärde att arter förändras, men *vilket slags arter förändras?* Jo, enligt den nya definitionen av ordet ”arter” så är det i praktiken *underarter* som förändras. Som redan påpekats har dagens kreationister inga svårigheter med att acceptera det – de framhåller att det mycket snabbt kan bildas *nya underarter*. Däremot motsätter de sig att de skilda *slagen* av djur kan genomgå förändringar. Arter i den mer antika bemärkelsen – dvs ”species” på latin (*slag, grundformer*) – är och förblir de *slag* som de en gång blev skapade till: hunddjur, kattdjur, hästdjur etc. ... Gud skapade inte organismvärlden genom evolution från ett *slag* av djur till ett annat utan han skapade djuren, växterna och människan ”*fter sina slag*” som därefter har genomgått vissa biologiska förändringar genom de mekanismer för variation som Gud lade in i sin skapelse från start...

Det är dock viktigt att poängtera att dessa förändringar är av ett helt annat slag än de slumpmässiga processer (naturligt urval som verkar på slumpmässiga mutationer) som föreslås inom evolutionsteorin. Mekanismerna för artbildning inom skapade slag är i stället *snabba, effektiva och icke-destruktiva*. De designades av Gud redan när han skapade den första generationen av respektive slag. Artbildningen inom slag innebär inte heller att nya organ och strukturer byggs upp. Tvärtom innebär denna artbildning ofta att de uppkomna arterna blir mer specialiserade och förlorar delar av den information som fanns inlagd i den första generationen.

Också *Genesis decemhernummer 2024* innehåller en rad lärorika artiklar om evolutionen och har som tema ”Skolan och Darwin”. I detta nummer bemöter Genesis redaktion bl a professor Dan Larhammars föredrag nyligen, ett föredrag riktat till högstadielärare i våra skolor och med påståendet att evolutionen är lika bevisad som gravitationen:

Här glömmer Larhammar att informera sin publik om en viktig distinktion när det gäller begreppet evolution. Å ena sidan: Möjligheten till biologisk variation (och även artbildning) inom ramen för olika slag av djur (hundar, katter etc) finns det definitivt goda belegg för. Detta brukar kallas för mikroevolution. Å andra sidan: Makroevolution, dvs utveckling från en typ av djur till en annan ("från mikrober till människor" på lång sikt), är något helt annat och det finns det inget som helst vetenskapligt stöd för. Den sortens evolution kräver nämligen konstruktiva mutationer, dvs mutationer som skriver in ny genetisk information som skapar nya strukturer, och den sortens mutationer lyser med sin frånvaro i genetiken (för en utförlig utredning av detta, se John Sanfords bok *Genetic Entropy*, 2014). Inte heller har man bland fossil eller nu levande djur hittat de myriader av övergångsformer som borde ha funnits om makroevolution hade pågått under årmiljoner.

Larhammars misstag är således att han i sitt föredrag talar om mikroevolution (som är väl belagd) och samtidigt vill få sin publik att tro att makroevolution därmed också måste vara ett faktum. Så är inte fallet. Även om vi tydligt kan se biologisk variation inom olika djurslag så innebär inte det att en typ av djur kan förvandlas till ett helt annat slags djur under några miljoner år. Tvärtom visar evidensen från genetik och fossilstudier att hundar är och förblir hundar, katter är och förblir katter, människor är och förblir människor osv. Någon makrouveckling har aldrig kunnat observeras eller på annat sätt påvisas i verkligheten – det är en ren skrivbordsprodukt.

Författaren Johnny Bergman lyfter i en artikel fram att det råder **en stor okunskap om Darwinkritiken:**

När man tar del av massmedia och populärvetenskapliga TV-program som Kunskapskanalen och Vetenskapsradion, så serveras samma tvärsäkra versioner av evolutionen. Det är ytterst ovanligt att man ger en seriös redovisning av diskussionen bland ledande evolutionister som söker efter bättre förklaringar än darwinismen.

Man har helt enkelt inte läst den darwinkritiska litteraturen och vet inte att det finns tiotusentals vetenskapsmän som har allvarliga invändningar mot både den klassiska darwinismen och neodarwinismen...

TV, radio, läroböcker och vetenskapliga tidskrifter som Scientific American och National Geographic trummar in budskapet att evolutionen har ägt rum och att ingen med förnuftet i behåll kan ifrågasätta den. Ändå gör många det! Både naturvetare och vanligt folk! Kan det bero på att människor använder sitt eget sunda förnuft och tror på det man ser med sina egna ögon? Naturen är full av underverk. Den fina precision och skönhet man ser i skapelsen övertygar många om att skapelsen måste ha en Skapare. Precis som varje ritning har en arkitekt och varje hus har en byggmästare.

SE

Angreppen på konfessionella skolor

Denna debattartikel har bl a skickats till Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet, men de har vägrat att publicera den.

Bakgrund

Läsåret 2023/24 fanns det 63 friskolor med konfessionell inriktning i Sverige, varav 62 med kristen sådan och en med muslimsk. Andelen av Sveriges elever som går i en konfessionell skola är mindre än en procent, vilket med europeiska mått är extremt lågt.¹ Det är ändå på tok för många anser Liberalerna och vänsterblocket.

Att vi över huvud taget har konfessionella skolor här i världens mest sekulariserade land beror på att det finns en av Sverige antagen konvention² som garanterar den möjligheten. Där framgår att medlemsländerna skall ”respektera föräldrarnas rätt att tillförsäkra sina barn sådan utbildning och undervisning som står i överensstämmelse med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse.” Undervisningen ska vidare bedrivas på ett ”objektivt och pluralistiskt” sätt och som ”inte syftar till indoktrinering”.

Det förutsätts att den svenska staten uppfyller konventionen genom

1 I Nederländerna är andelen hela 76,3 procent. Källa: <https://www.friskola.se/konfessionella-skolor/>

2 Tilläggsprotokoll 1 till Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna (EKMR, TP1), https://www.right-to-education.org/sites/right-to-education.org/files/resource-attachments/ECHR_Guide_Art_2_Protocol_1_ENG_0.pdf (s 1-2).

sin reglering av skolverksamheten. Det sker bland annat genom formuleringar i läroplanen som: ”Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.”³ Den statliga Skolinspektionen ska tillse att detta efterlevs ute på skolorna.

Skolinspektionen

Skolinspektionen har nämligen en viktig roll när det gäller att bevaka kvaliteten på Sveriges skolor. Den har befogenhet att förelägga skolorna viten och rentav stänga ned skolor där verksamheten inte uppfyller skolagens och läroplanernas krav. Så har varit fallet i i fem av sex skolor med muslimsk inriktning. Myndigheten har därför stor makt – och därmed rimligen ett lika stort ansvar – för att de bedömningar som görs är korrekta och i enlighet med styrdokumentens bokstav och anda.

Inte minst under det gångna året har ett antal kristna skolor kritiserats och i flera fall vitesförelagts på sexsiffriga belopp. Anledningen är att inspektionen bedömt att de bedriver en undervisning som inte bygger på vetenskaplig grund och att det förekommit konfessionella inslag i undervisningen. Den har bedömts strida mot vissa formuleringar i de nuvarande läroplanerna.

Anmärkningsvärt

När vi granskat inspektionsrapporterna för de berörda skolorna via Skolinspektionen hemsida⁴ har vi förvånats över de beslut myndigheten fattat och hur dessa motiverats. Skolor har exempelvis kritiserats för hur de presenterar teorierna om vårt ursprung, som:

- när lärare redogjort för den kritik som erkända evolutionsbiologer som Denis Noble och James Shapiro fört fram mot nydarwinismen, det vill säga mot ”skolboksversionen” av evolutionsteorin.⁵
- när lärare i religionskunskap informerat sina elever om hur skapelsetroende naturvetare och förespråkare för intelligent design argumenterar för sina respektive synsätt.

3 I läroplanen för grundskolan (lgr 22) avsnitt 1 ”Skolans värdegrund och uppdrag”

4 <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter/sok-beslut/>

5 De två startade för en del år sedan forskarnätverket The Third Way of Evolution (TWE) (www.thethirdwayofevolution.com). Man är inom nätverket kritiska till skolboksversionen av evolutionsteorin.

- när personal uttryckt att teorierna om livets uppkomst och utveckling från mikroorganism till människa inte går att fastslå med samma säkerhet som man ofta kan inom fysik och kemi.
- när personal på skolan inte aktivt bemött elevers tro på ”bibliska berättelser” med ”vetenskapliga fakta” till stöd för att berättelserna skulle vara myter utan historisk relevans.

Vad säger lagen?

Enligt grundskolans läroplan (LGR22) ska skolan ”vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram.” Om elever ska kunna uppnå läroplanens mål ”att utveckla sin förmåga att skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att beskriva och förklara omvärlden” är just sådan bakgrundskunskap nödvändig.

Enligt nämnda Europakonvention får staten inte ta ställning i frågor om legitimiteten i olika religiösa trosuppfattningar. Det gäller all verksamhet som staten tar på sig i fråga om utbildning och undervisning, alltså även den som Skolinspektionen bedriver.

Partipolitik på elevers bekostnad

Vi har funnit att myndigheten genom sitt agerande i de nämnda fallen brustit ifråga om båda dessa aspekter. Men inspektionen handlar på uppdrag. Eftersom uppdragsgivaren är regeringen vilar det yttersta ansvaret för situationen på skolminister Lotta Edholm (Liberalerna).

Att det nu utdöms höga viten på vad vi anser delvis felaktiga grunder måste ha en orsak. Vi misstänker att det döljer sig partipolitik bakom kulisserna. Att Liberalerna (liksom parterna på vänstersidan) är kritiska till konfessionella skolor är ju knappast någon hemlighet.

Men skolan får inte vara en arena för partipolitik. Det ska vara en plats där våra barn och ungdomar presenteras en saklig och objektiv bild av verkligheten, och där de aldrig ska behöva uppleva sig kränkta för att de har, eller inte har, en religiös övertygelse.⁶

6 Se Claphaminstitutets rapport *Kränkta för sin tro - Kristna ungdomars upplevelse av sekulär intolerans i dagens svenska skola*: https://www.claphaminstitutet.se/wp-content/uploads/2020/09/Clap-Rapport4_helpdfhemsida.pdf

Gör om och gör rätt

Uppenbarligen behöver regeringen ge Skolverket och Skolinspektionen nya direktiv som kan förebygga sådant här. Det krävs förändringar av vissa formuleringar i skolans styrdokument så att en saklig och allsidig ursprungsundervisning säkerställs och att den av Sverige antagna Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna efterlevs.

Seth Erlandsson, *docent teologi*

Ola Hössjer, *prof. matematisk statistik*

Samuel Lampa, *fil. dr bioinformatik*

Per Landgren, *fil. dr idé- och lärdomshistoria, riksdagsledamot KD*
(1998-2006)

Björn Nissen, *lärare*

Göran Schmidt, *civilingenjör, biolog, lärare, skolledare*

Litteratur i skapelsefrågan, säljs via Biblicums förlag

- *15 skäl till att Big Bang & evolutionen är ovetenskapliga*
En liten broschyr för endast 5 €. Köp en bunt och dela ut!
Bergmans Media, Bankeryd.
- *Nobelpristagare och andra prisbelönta forskare som har tvivlat på Darwin.* Timoteus förlag, 95 kr.
- Johnny Bergman: *Varför tror inte alla på Darwin?*
Timoteus förlag, 95 kr.
- Seth Erlandsson: *Världshistoriens första dagar – en studie i 1 Mos 1–3.*
Biblicums småskrift nr 12, 40 kr.
- Carl Lawrenz: *Den stora floden.* Biblicums småskrift nr 14,
40 kr.

<https://biblicum.nu>

Biblicum-seminarium i Stockholm 29 mars

Nicaea-ekumenik och Stockholms-ekumenism

Detta år kommer två historiska kyrkomöten att uppmärksammas såväl internationellt som i Sverige. Det ena, konciliet i Nicaea, firar i år 1700-årsjubileum och det andra, det ekumeniska mötet i Stockholm, ägde rum för jämnt 100 år sedan.

Biblicum kommer också att uppmärksamma dessa händelser genom att arrangera en seminariedag i Stockholm lördagen den 29 mars (se tidskriftens baksida). Här en kort bakgrund till de två kyrkomötena.

Nicaeamötet 325

Jesus Kristus är den Ende Sanne Guden. Det är själva grunden för vår kristna tro. Denna för vår frälsning helt avgörande sanning har gång på gång under historien blivit attackerad. Det är bakgrunden till att kyrkan samlades till sitt första koncilium, vilket ägde rum i Nicaea 325.

Under 300-talets början uppträdde prästen Arius från Alexandria och påstod att Kristus inte är Gud i egentlig mening. Kristus, som kallas Logos, Ordet, är enligt Arius ett mellanväsen mellan Gud och människan. Kristus är skapad efter Guds vilja, antingen i tiden eller före tiden. Endast p.g.a. sin rättfärdighet blev Kristus upphöjd till Guds Son. Kristus befinner sig alltså enligt Arius på vår sida om den fundamentala gränsen mellan Skaparen och det skapade. Märkligt nog tillät Arius ändå dyrkan av Kristus, vilket ju, enligt hans förståelse av vem Kristus är, blir avgudadyrkan.

Resultatet från Nicea blev att man bekände tron att Kristus är ”född av Fadern, enfödd, det är av Faderns väsen, Gud av Gud, ljus av ljus, sann Gud av sann Gud, född och icke skapad, av samma väsen (grek. homoousios) som Fadern”. Som vi märker är formuleringen i bekännelsen från Nicaea nästan identisk med den s.k. nicaenska trosbekännelsens ord om Kristus.

Vad menar vi med "Nicaea-ekumenik"? Med termen *ekumenik* menas ett sådant arbete, som syftar till enhet mellan olika kyrkosamfund. Frågan är dock hur detta arbete sker och på vilken grund man ska enas. För konciliefäderna i Nicaea var det en självklarhet att det var Bibelns sanning, de profetiska och apostoliska skrifternas vittnesbörd, som man skulle samlas kring. Den heliga Skrift låg ständigt öppen som rättesnöre under konciliet diskussioner. Därför kan vi kalla "Nicaea-ekumenik" för biblisk ekumenik, ett sant enhetssträvande på Skriftens grund.

Seth Erlandsson kommer under seminariedagen att gå igenom Bibelns kristologi, alltså vilket vittnesbörd den heliga Skrift avlägger när det gäller Jesu identitet, vem han är. Den som vill fördjupa sig ytterligare om detta hänvisas till Erlandssons bok *Vem är han?* (XP Media 2014).

Det ekumeniska mötet i Stockholm 1925

1900-talet blev de kyrkliga enhetssträvandenas århundrade. Det verkliga genombrottet kom 1925, då den svenske ärkebiskopen Nathan Söderblom kallade världens kyrkoledare till det ekumeniska mötet i Stockholm.

Vilket blev resultatet av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925? Vilka beslut fattades? Det var verkligen något banbrytande som skedde när kyrkoledare från hela världen, från de protestantiska och ortodoxa kyrkorna, kom samman. Att så kunde ske berodde dock på att det redan i inbjudan till mötet tydligt klargjorts, att det inte hade någon bindande auktoritet. Den enda auktoritet som mötet sades ha var andlig. I och med det ekumeniska mötet i Stockholm etablerades också verkligen en ny anda, som undan för undan resulterade i nya ekumeniska landvinningar. Till denna anda hörde också en stark tonvikt på det sociala evangeliet.

En arbetskommitté bildades för att ta vara på och förverkliga de idéer och förslag som framförts i Stockholm. Det blev nya ekumeniska möten, som till sist ledde fram till att Kyrkornas Världsråd bildades i Amsterdam 1948.

Ännu mer kryptiskt än "Nicaea-ekumenik" är kanske det

andra ledet i rubriken: ”Stockholms-ekumenism” – vad menas med ekumenism? David Hedegård använder i boken *Ekumenismen och Bibeln* (1968) ordet ”ekumenism” på ett negativt sätt. I Hedegårds anda menar även vi med ekumenism det falska och obibliska enhetssträvande som sker genom Kyrkornas Världsråd och andra organisationer på internationell, nationell och regional nivå. I sådana sammanhang bortser man från läroskillnader och saknar den kärlek till sanningen, som borde känneteckna den kristna kyrkan. Det hela har urartat till en ”-ism”. Det farliga med -ismer är att de lätt absolutifieras och blir ett mål i sig. I ekumenismens fall har den kyrkliga enheten blivit det högsta goda, medan sanning eller trohet mot Herren och Hans ord inte hamnar i första rummet.

Lars Borgström

Om ”Nicaea-ekumenik” och ”Stockholms-ekumenism” – och i synnerhet den bibliska grunden för Nicaea-konciliet bekännelse till Jesus som sann Gud – kommer alltså seminariedagen i Stockholm den 29 mars att handla. Varmt välkomna!

Pris: 120 kr

Pris: 75 kr

<https://biblicum.nu>

Gåvoredovisning 2024-10-26 – 2025-01-31

Kerstin Waljö 200, Bjarte Edvardsen 100, Ingrid Olsson 1000, Onämnd 200, Katarina Eliasson 10000, Onämnd 500, Helga Dahlskog 40 EUR, Gunnar Åkerström 200, Lars Gunnarsson 255, Heidi Aho 500, Onämnd 300, Thomas Wahlgren 1250, Göran Andersson 1250, Onämnd 1000, Susanne Wikström 64 EUR, Kerstin Waljö 200, Bjarte Edvardsen 100, Hans Eklind 250, Jan Erik Appell 350, Onämnd 1500, Anders Lindström 500, Ståle Kråkenes 400, Håkan Henriksson 500, Christian Malm 200, Birger Kvilhaugsvik 900, Gunnar Åkerström 200, Helga Dahlskog 40 EUR, Onämnd 300, Onämnd 1000, Maria Lind 1000, Harde Johannessen 1000, Staffan Hulthén 500, Bjarte Edvardsen 100, Kerstin Waljö 200, Ulf Westerberg 3000, Richard Lindmark 750, Otto Brandal 2250, Turid Welde 1650, Helga Dahlskog 40 EUR, Sverre Brandal 720, Gunnar Åkerström 200, Onämnd 300, Magnus Hansson 1000, Kerstin Waljö 200, Bjarte Edvardsen 100.

Jag blir rörd när jag ser alla era generösa gåvor till Biblicum. Stort tack för er uppskattning för vårt arbete för biblisk tro och ert stora stöd. Er kärlek till Guds ord värmer. “Gud älskar en glad givare. Och Gud har makt att ge er all nåd i överflöd till varje gott verk” (2 Kor 9:7–8). Red.

Ny miniskrift:

Ett brev till en vän som tror att bara vuxna kan döpas

Frälsningen i Kristus Jesus är en oförtjänt gåva för såväl gammal som ung.

Dopet är ett kraftigt vittnesbörd om att frälsningen är helt och hållet Guds verk som vi inte nog kan tacka för genom att ära honom och leva enligt hans vilja. Dopet är en stor tröst för den döpte och en kraftkälla till ett nytt liv.

I den här miniskriften visar Seth Erlandsson på ett enkelt sätt hur vi kan nå enhet om Bibelns lära om dopet.

20 sidor, format 110 x 165 mm.

Evangelisera med våra miniskrifter!

Köp 10 ex av våra miniskrifter, vilket urval som helst, för 200 kr! Här är våra tidigare utgivna miniskrifter:

- Seth Erlandsson: **Predikarens bok – en ofta missförstådd bok**
"Gudsfruktan förenad med förnöjsamhet" kan sättas som rubrik på denna ofta missförstådda bibelbok.
- **Tala Herre, din tjänare hör**
Ett litet häfte med bibelord för bön och begrundan.
- **Lilla katekesen**
Martin Luthers klassiska lilla bok för undervisning i hemmen.
- Seth Erlandsson: **Israel och judarnas återvändande i vår tid**
Hur ska de bibliska profetiorna tolkas? Vad är den rätta uppfyllelsen? Varför är förvirringen så stor när det gäller profetiornas tolkning?
- Seth Erlandsson: **Den tredje orsaken**
En andligt död kan inte uppväcka sig själv till andligt liv och bli en tredje orsak till omvändelsen.

Beställ från <https://biblicum.nu>.

Nicaea 325

Stockholm 1925

Biblicumseminarium i Stockholm:

Ekumenismen och Bibeln

Plats: Roseniuskyrkan, Smala gränd 5, Stockholm

Tidpunkt: lördag 29 mars 2025 kl 14–17

Inledare:

Lars Borgström: *Nicaea-ekumenik och Stockholms-ekumenism*

Seth Erlandsson: *Kristi gudom enligt Bibeln*

Samtal. Paus för servering.

Möjlighet att följa och ställa frågor via Youtube.

Närmare upplysningar:

www.biblicum.se/undervisning/kommande-biblicum-kurser/

Ingvar Adriansson, biblicum@biblicum.se, +46 70 393 8127

Bokförlag: <https://biblicum.nu>

biblicum.se